ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1886

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μητροπόλιτη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ἀριθ. 32.
1886

Αριθ. 542 – Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΑ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι δρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδὸς Ἑρμοῦ 32. | 18 Μαΐου 1886

Ο ΝΑΥΑΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΝΘΙΑΣ

(Μυθιστόρημα Ἰουλίου Βὲρν καὶ Ἀνδρέου Λωρῆ)

[Μετάφρ. Α. Π. Κουρτίδου.]

[Συνέχεια. Βλ. σελ. 289]

Εὐθὺς τὴν ἐπαύριον ὁ Βρέδεζορδ παρουσιάσθη ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Σουηδίας εἰς τὸν ὑποδιευθυντὴν τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἀστυνομίας καὶ ἀνεκοίνωσεν εἰς αὐτὸν τὰ γνωστὰ ἡμῖν γεγονότα, συγχρόνως δὲ ἦλθεν εἰς ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς δικηγόρους τῆς Ἀσφαλιστικῆς Ἑταιρίας, οἵτινες εἶχον ἀναλάβῃ τὴν κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν τῆς *Κυνθίας* δίκην, καὶ κατώρθωσε νὰ ἐκθάψῃ τὴν δικογραφίαν τῆς ὑποθέσεως ἐκ κονιορτωδῶν φακέλλων, ἐν οἷς κατέκειτο ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν.

Ἀλλ' ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν ἐγγράφων ἐκείνων οὐδὲν τὸ ἄξιον λόγου προέκυψεν. Οὐδέτερος τῶν ἀντιδίκων εἶχε προσαγάγῃ μάρτυρα τινὰ τοῦ ναυαγίου. Ἡ διαδικασία ὅλη περιωρίσθη εἰς τὴν συζήτησιν νομικῶν ζητημάτων καὶ τῶν ὑπερβολικῶν ἀσφαλίστρων ἐν σχέσει πρὸς τὴν πραγματικὴν ἀξίαν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου. Οἱ ἰδιοκτῆται τῆς *Κυνθίας* δὲν εἶχον δυνηθῇ ν' ἀποδείξωσι τὸ ὀρθὸν καὶ ἔντιμον τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτῶν, οὐδὲ νὰ ἐξηγήσωσι πῶς ἐπῆλθε τὸ ναυάγιον. Ἀσθενοῦς δ' ἐν γένει κριθείσης τῆς ὑπερασπίσεώς των, τὸ δικαστήριον ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὑπὲρ τῶν ἀντιδίκων· ἐν τούτοις ἡ Ἀσφαλιστικὴ Ἑταιρία ἠναγκάσθη ν' ἀποτίσῃ πολλὰς ἀποζημιώσεις περὶ τῆς ζωῆς τῶν κληρονόμων τῶν διαφόρων ἠσφαλισμένων εἰς αὐτὴν ἐπιβατῶν. Ἀλλ' οὐδαμοῦ τῶν δικογράφων ἐγίνετο λόγος περὶ βρέφους ἐννέα μηνῶν.

Ἡ ἐξέτασις τῆς δικογραφίας ταύτης εἶχε διαρκέσῃ πολλὰς ἡμέρας. Μόλις περατώσας αὐτὴν ὁ Βρέδεζορδ, προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ ὑποδιευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας, ὅστις ἀνεκοίνωσεν αὐτῷ ὅτι οὐδὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψῃ. Οὐδεὶς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐγίνωσκεν ἀστυνομικὸν ὑπάλληλον ἔχοντα τὰ ὑπὸ τοῦ Βόουλες δοισθέντα χαρακτηριστικά. Οὐδεὶς ἠδυνήθη τὴν ἐλαχίστην νὰ παράσχῃ πληροφορίαν περὶ οἱουδήποτε ἀνθρώπου συμφέρον ἔχοντος ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν. Ὁ ναύτης οὗτος, κατὰ τὰ φαινόμενα, δὲν εἶχεν ἐπιστρέψῃ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας ἀπὸ τεσσάρων τοὐλάχιστον ἐτῶν. Ἐλήφθη δὲ σημείωσις τῶν χαρακτηριστικῶν του ὅπως χρησιμεύσωσιν ἐν δέοντι. Ἀλλ' ὁ ὑποδιευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας ὑπέδειξεν εἰς τὸν Βρέδεζορδ ὅτι ἡ ἀνάκρισις ἔμελλε νὰ σταματήσῃ. Τὰ γεγονότα ἄλλως τε ἀνήρχοντο εἰς χρονολογίαν τόσον ἀπομεμακρυσμένην καὶ τόσον πλησίον οὖσαν τῆς μετὰ εἴκοσιν ἔτη παραγραφῆς, ὥστε καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἀμέσως ἐπανέκαμπτεν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, ἀμφίβολον ἦτο ἂν ἡ δικαιοσύνη θὰ συγκατετίθετο νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἡ λύσις τοῦ μυστηρίου, ἣν ὁ Ἔρικ εἶχε νομίσῃ πρὸς στιγμὴν ὅτι ἐπέτυχε, διεξέφυγε καὶ αὖθις, πιθανῶς δὲ διὰ παντός.

Οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο αὐταῖς πλέον ἢ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς Σουηδίαν, διὰ τῆς Ἰρλανδίας, ὅπως ἴδωσι μὴ κατὰ τύχην ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀποκατέστη εἰς τὴν πάτριον γῆν. Τοῦτο δ' ἔπραξεν ὁ ἰατρὸς καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ ἀφ' οὗ ἀπεχαιρέτισαν τὸ ἀγαθὸν ζεῦγος τῶν Βόουλες.

Τὰ ἀπὸ Νέας Ὑόρκης εἰς Λιβερπούλην ἀτμόπλοια σταθμεύουσι πάντοτε ἐν Κούρκ, ὅθεν οἱ φίλοι ἡμῶν διά τινος αὐτῶν εὑρέθησαν μίλλιά τινα μακρὰν τοῦ Ἰννισχάνου. Αὐτόθι ἔμαθον ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν οὐδέποτε ὑπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀφ' ὅτου ἀπῆλθε δωδεκαετής, καὶ ὅτι οὐδεμίαν ποτὲ παρέσχε περὶ αὐτοῦ πληροφορίαν.

—Ποῦ νὰ τὸν ζητήσωμεν τώρα; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς Σθαρυεγκρόνα τοὺς φίλους του μεθ' ὧν μετέβη εἰς Λονδῖνον, ὁπόθεν προυτίθεντο νὰ διευθυνθῶσιν εἰς Στοκόλμην.

—Εἰς τοὺς λιμένας, μοῦ φαίνεται, καὶ ἰδίως εἰς τοὺς μὴ ἀμερικανικοὺς λιμένας, ἀπεκρίθη ὁ Βρέδεζορδ. Διότι λάβετε ὑπ' ὄψιν ὅτι ναύτης ὡς αὐτόν, ὅστις εἶνε εἰς τὰ πλοῖα ἀπὸ παιδί, δὲν ἀφίνει τὸ ἐπάγγελμά του εἰς ἡλικίαν τριάντα πέντε ἐτῶν, τοῦτο δὲ διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον διότι δὲν εἰξεύρει ἄλλο ἐπάγγελμα. Ὁ Πατρίκιος λοιπὸν ταξειδεύει. Ἐπειδὴ δὲ τὰ πλοῖα πλέουν ἀπὸ λιμένος εἰς λιμένα, εἰς αὐτοὺς μόνον ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ εὑρεθῇ· τί λέγετε καὶ σεῖς, Χόστετ;

—Ὁ συλλογισμός μοῦ φαίνεται ὀρθός, ὃν καὶ

κάπως ἀπόλυτος, ἀπήντησεν ὁ καθηγητὴς ἐπιφυλακτικὸς ὡς πάντοτε.

—Ἔστω! ἐξηκολούθησεν ὁ Βρέδεζορδ. Ἀλλ' ἀφ' οὗ ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπῆλθε κατεπτοημένος, φεύγων τὴν ἀπειλὴν ποινικῆς καταδιώξεως, θὰ φοβῆται, χωρὶς ἄλλο, τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας. Ἔχει λοιπὸν πολλοὺς λόγους νὰ φροντίζῃ νὰ μὴ ἀναγνωρισθῇ, καὶ ἑπομένως ν' ἀποφεύγῃ τοὺς ἄλλοτε γνωστούς του ναύτας. Ὅθεν κατὰ προτίμησιν θὰ συχνάζῃ εἰς τοὺς λιμένας, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν συνειθίζουν αὐτοὶ νὰ προσορμίζωνται... Ὅλα αὐτὰ εἶνε ὑπόθεσις, τὸ ὁμολογῶ, ἀλλὰ—ἂς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶνε βάσιμος—οἱ λιμένες εἰς τοὺς ὁποίους δὲν προσπελάζουν οἱ Ἀμερικανοὶ εἶνε ὀλίγοι, ὥστε εὐκόλως δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν αὐτούς. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἀπ' ἐδῶ πρέπει ν' ἀρχίσωμεν· δηλαδὴ νὰ πληροφορηθῶμεν ἂν εἰς τοὺς λιμένας τούτους ἔχουν εἴδησίν τινα περὶ ἀνθρώπου ἔχοντος τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ὀδόνογαν.

—Διατί νὰ μὴ καταφύγωμεν ἁπλούστερα εἰς τὰς γνωστοποιήσεις πάλιν; ἠρώτησεν ὁ Σβαρυεγκρόνα.

—Διότι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν δὲν θ' ἀποφασίσῃ ν' ἀπαντήσῃ, ἂν κρύπτεται, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀκόμη ὅτι ἡ γνωστοποίησις θὰ φθάσῃ μέχρις ἑνὸς ἁπλοῦ ναύτου ὡς αὐτόν.

—Καὶ ποῖος μᾶς ἐμποδίζει νὰ τὴν συντάξωμεν μὲ τρόπον ὁ ὁποῖος νὰ τῷ ἀφαιρῇ κάθε φόβον; νὰ τῷ γνωστοποιήσωμεν ὅτι ἡ παραγραφὴ τὸν προφυλάττει ἀπὸ κάθε κίνδυνον, καὶ ὅτι θὰ ὠφεληθῇ ἂν μᾶς δώσῃ τὰς ζητουμένας πληροφορίας;

—Κανεὶς βέβαια· ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω τὴν ἔνστασίν μου· φοβοῦμαι μήπως ἡ γνωστοποίησις δὲν φθάσῃ μέχρις ἑνὸς ἁπλοῦ ναύτου.

—Ἐπὶ τέλους ἂς δοκιμάσωμεν· δυνάμεθα νὰ προκηρύξωμεν ἀμοιβὴν ὄχι μόνον εἰς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅποιον μᾶς ὑποδείξῃ ποῦ εἶνε. Τί λέγεις καὶ σύ, Ἔρικ;

—Νομίζω ὅτι αἱ τοιαῦται γνωστοποιήσεις διὰ νὰ φέρουν ἀποτέλεσμα πρέπει νὰ δημοσιευθοῦν κατὰ συνέχειαν εἰς πολλὰς ἐφημερίδας. Θὰ στοιχίσουν λοιπὸν πολὺ ἀκριβά, πιθανὸν δέ, ὅσον δελεαστικαὶ καὶ ἂν εἶνε, νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν νὰ κρυφθῇ περισσότερον, ἂν ἔχῃ λόγους νὰ κρύπτεται. Δὲν εἶνε προτιμότερον νὰ ἀναθέσωμεν εἰς κάποιον τὴν φροντίδα νὰ ἐκτελέσῃ αὐτοπροσώπως ἐρεύνας εἰς τοὺς λιμένας ὅπου νομίζομεν ὅτι εὑρίσκεται ὁ Ὀδόνογαν;

—Δὲν λέγω ὄχι, ἀλλὰ ποῦ νὰ τὸν εὕρωμεν τὸν πιστὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον ν' ἀναθέσωμεν τόσον σοβαρὰν ἐντολήν;

—Εὑρέθη καὶ εἶνε ἕτοιμος, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ. Εἶμαι ἐγώ.

—Σύ, παιδί μου ... καὶ αἱ σπουδαί σου;...

—Θὰ προσπαθήσω νὰ τὰς ἐξακολουθήσω ταξειδεύων... Προσέτι πρέπει νὰ σᾶς ὁμολογήσω, ἰατρέ, ὅτι ἐξησφάλισα τὸ μέσον τοῦ νὰ ταξειδεύω δωρεάν.

—Πῶς τὸ ἐξησφάλισες; ἠρώτησαν ταυτοχρόνως ὁ Σβαρυεγκρόνα, ὁ Βρέδεζορδ καὶ ὁ Χόστετ.

—Ἁπλούστατα, προετοιμασθεὶς εἰς ἐξετάσεις πλοιάρχου διὰ μακρὰς θαλασσοπορίας. Ἐμπορῶ νὰ τὰς ὑποστῶ αὔριον, ἐν ἀνάγκῃ. Ἅμα δὲ λάβω τὸ δίπλωμά μου, θὰ εἶνε εὐκολώτατον νὰ εὕρω πλοῖον καὶ νὰ ἐπιβῶ ὡς ὕπαρχος διὰ τὸν πρῶτον τυχόντα λιμένα.

—Πῶς; ὅλα αὐτὰ τὰ ἔκαμες χωρὶς νὰ μοῦ εἰπῇς τίποτε; ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς μετά τινος δυσαρεσκείας, ἐν ᾧ ὁ δικηγόρος καὶ ὁ καθηγητὴς ἐγέλων πονηρῶς.

—Νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ἀπήντησεν ὁ Ἔρικ, δὲν μοῦ φαίνεται πολὺ μεγάλον ἔως ἐδῶ τὸ ἔγκλημά μου ἀφ' οὗ ὅλον καὶ ὅλον συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἐπληροφορήθην ποῖαι γνώσεις ἀπαιτοῦνται διὰ τὰς ἐξετάσεις ταύτας καὶ τὰς ἔμαθα. Ἀλλ' εἰς τὰς ἐξετάσεις ταύτας δὲν θὰ προσηρχόμην ἄνευ τῆς ἀδείας σας, τὴν ὁποίαν ζητῶ ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν στιγμήν.

—Σοῦ τὴν δίδω, κακόπαιδο! εἶπεν ὁ ἰατρός, πραϋνθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρήματος. Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ διόλου νὰ σ' ἀφήσω νὰ ἀναχωρήσῃς ἀπὸ τώρα καὶ μόνον σου!... Ὡς πρὸς τοῦτο θὰ περιμείνωμεν νὰ γείνῃς ἐνήλικος.

—Κ' ἐγὼ αὐτὸ ἐννοῶ; ἀπεκρίθη ὁ Ἔρικ μὲ εἰλικρινῆ τόνον εὐγνωμοσύνης καὶ ὑποταγῆς.

Ἐν τούτοις ὁ ἰατρὸς δὲν ἠθέλησε νὰ παραιτήσῃ διὰ τοῦτο τὴν ἰδέαν του. Κατ' αὐτὸν ἡ προσωπικὴ εἰς τοὺς λιμένας ἔρευνα ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔσχατον μέτρον. Ἂν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν δὲν ἐκρύπτετο, τοῦθ' ὅπερ ἦτο ἐνδεχόμενον, αἱ γνωστοποιήσεις θὰ ἔπειθον αὐτὸν νὰ προσδράμῃ προθύμως. Ἂν δ' ἐκρύπτετο θὰ συνέτεινον εἰς ἀνακάλυψίν του. Μετὰ πολλὴν λοιπὸν σκέψιν συνέταξε τὴν ἑπομένην γνωστοποίησιν, ἥτις μεταφρασθεῖσα εἰς ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ γλώσσας ἔμελλε μετ' ὀλίγον νὰ διελάσῃ τὰς ἡπείρους, ἐπὶ τῶν πτερύγων τῶν μᾶλλον διαδεδομένων ἐφημερίδων:

« Ὁ ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ ΟΔΟΝΟΓΑΝ, ναύτης, λείπει ἐκ Νέας Ὑόρκης ἀπὸ τεσσάρων ἐτῶν. Δίδεται ἀμοιβὴ ἑκατὸν λιρῶν στερλινῶν εἰς ὅποιον τὸν ἀνεύρῃ. Πεντακόσιαι λίραι εἰς αὐτὸν τὸν Ὀδόνογαν ἂν ἔλθῃ εἰς συνάφειαν πρὸς τὸν ὑποσημειούμενον. Οὐδεὶς φόβος, διότι τὰ γεγονότα παρεγράφησαν.»

Ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα. Στοκόλμη.»

Τῇ 20 Ὀκτωβρίου ὁ ἰατρὸς καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ἐπανέκαμψαν εἰς τὰς ἑστίας των. Τὴν ἐπαύριον ἡ γνωστοποίησις αὕτη παρεδόθη εἰς τὸ

γενικὸν ἐν Στοκόλμῃ πρακτορεῖον τῶν γνωστοποιήσεων καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας εἶχεν ἤδη δημοσιευθῇ διὰ πολλῶν ἐφημερίδων. Ὁ Ἔρικ ἀναγνοὺς αὐτὴν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπίσχῃ στεναγμόν τινα καὶ οἱονεὶ προαίσθημά τι ὀριστικῆς ἀποτυχίας.

Ὁ Βρέδεζορδ δὲ ἐδήλωσε διαρρήδην ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ἐθεώρει αὐτόχρημα παραφροσύνην καὶ ὅτι οὐδεμία πλέον ὑπελείπετο ἐλπὶς ἐπιτυχίας.

Ὁ Ἔρικ καὶ ὁ Βρέδεζορδ ἠπατῶντο ὡς θέλει καταδειχθῇ ἐκ τῶν ἑπομένων.

Γ'.

Τούδωρ Βρέουν

Πρωΐαν τινὰ τοῦ Μαΐου, ἐν ᾧ ὁ ἰατρὸς ἦτο ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, ὁ οἰκέτης ἐκόμισεν αὐτῷ ἐπισκεπτήριόν τι. Τὸ μικκύλον ἐκεῖνο, κατὰ τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐθιζόμενα, ἐπισκεπτήριον ἔφερεν τὸ ὄνομα: Tudor Brown καὶ τὴν διεύθυνσιν: on board the Albatros, ἅπερ σημαίνουσι: *Τούδωρ Βρέουν ἐπὶ τοῦ πλοίου Ἀλβάτρος.*

—Τούδωρ Βρέουν! εἶπε καθ' ἑαυτὸν ὁ ἰατρὸς ἀνασκαλεύων τὰς ἀναμνήσεις του, δὲν μοῦ φαίνεται νὰ γνωρίζω αὐτὸ τὸ ὄνομα.

—Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐπιθυμεῖ νὰ ἰδῇ τὸν κύριον ἰατρόν, προσεῖπεν ὁ οἰκέτης.

—Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔλθῃ τὴν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν δέχομαι τοὺς ἀσθενεῖς μου;

—Λέγει ὅτι ἔρχεται διὰ προσωπικὴν ὑπόθεσιν.

—Ἂς ἔλθῃ λοιπόν, εἶπεν ὁ ἰατρὸς ἀναστενάζων.

Ἠνώρθωσε τὴν κεφαλὴν ἀκούσας ἀνοιγομένην τὴν θύραν, παρετήρησε δὲ μετά τινος ἐκπλήξεως τὸν παράδοξον ἐκεῖνον ἄνθρωπον, ὅστις σὺν τῷ τιμαριωτικῷ ὀνόματι Τούδωρ ἔφερε καὶ τὸ λαϊκώτατον ἐπίθετον Βρέουν.

Φαντάσθητε ἄνδρα πεντηκοντούτη περίπου, τὸ μέτωπον ἔχοντα ἐπικεκαλυμμένον ὑπὸ πολλῶν βοστρυχίων, χρώματος δαυκίου, ἄτινα καὶ ἡ μᾶλλον ἐπιπόλαιος ἐξέτασις ἀπεδείκνυε συνισταμένα οὐχὶ ἐκ κόμης ἀλλ' ἐξ ἀκατεργάστου μετάξης, τὴν ῥῖνα γρυπὴν φέρουσαν πελώριον ζεῦγος διόπτρων, ὧν οἱ φακοὶ ἦσαν καπνισμένοι, μακροὺς ὀδόντας ὡς ἱππείους, παρειὰς ἄτριχας, περιβαλλομένας ὑπὸ πελωρίου περιλαιμίου, ὅθεν ἐξήρχετο ὑπὸ τὸν πώγωνα πυρρὸν ὑπογένειον, παράδοξον κεφαλὴν φέρουσαν ὑψηλὸν πῖλον, ὅστις ἐφαίνετο προσκεκολλημένος ἐπ' αὐτῆς διότι ὁ κύριός του οὐδὲ προσεποιήθη κἂν ὅτι ἐκίνει αὐτὸν πρὸς χαιρετισμόν, πάντα δὲ ταῦτα ἐπὶ ὑψηλοῦ ἰσχνοῦ σώματος, γωνιώδους καὶ ὡς εἰπεῖν ἀτεταγωνίστου, φοροῦντος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἐριοῦχον διαστιζόμενον ὑπὸ πρασίνων καὶ τιφρῶν τετραγωνιδίων. Ἀδάμας ὄγκον λεπτοκρύου ἔχων ἐπὶ τῆς καρφίδος τοῦ λαιμοδέτου αὐτοῦ, χρυσῆ ἅλυσις ἑλισσομένη πρὸς τὰς πτυχὰς ἰσωκαρδίου πορπουμένου διὰ κομβίων ἐξ ἀμεθύστου, δωδεκὰς δακτυλίων ἐπὶ τῶν ὀζωδῶν ὡς χιμπαντζῆ δακτύλων του συνεπλήρουν τὴν μᾶλλον ἐπιδεικτικήν, ἰδιόρρυθμον καὶ σκαιὰν ἀναβολὴν ἣν ἦτο δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις.

Ὁ ἄγνωστος εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπουδαστήριον τοῦ ἰατροῦ ὡς θὰ εἰσήρχετο εἰς σιδηροδρομικὸν σταθμόν, χωρὶς νὰ χαιρετίσῃ. Σταθεὶς δὲ πρὸ τοῦ ἰατροῦ εἶπε διὰ φωνῆς λαρυγγώδους ἅμα καὶ ὑπορρίνου·

—Σεῖς εἶσθε ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα;

—Ἐγώ, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρὸς λίαν ἐκπλαγεὶς ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς ταύτης.

Ἡτοιμάζετο δὲ ἤδη νὰ προσκαλέσῃ τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ ὅπως ἐκδιώξωσι τὸν βάρβαρον ἐκεῖνον ὅτε λέξεις τινὲς τοῦ νεήλυδος ἐπέσχον διὰ μιᾶς τὴν προθεσίν του ταύτην.

—Ἐδιάβασα τὴν γνωστοποίησίν σας διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, καὶ ἐνόμισα ὅτι θὰ εὐχαριστηθῆτε νὰ μάθετε ὅσα εἰξεύρω περὶ αὐτοῦ.

—Ὦ, καθήσατε, σᾶς παρακαλῶ, ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ ὁ ἰατρός.

Ἀλλ' εἶδεν ὅτι ὁ ἄγνωστος δὲν ἀνέμεινε τὴν πρόσκλησίν του. Ἐκλέξας τὴν μᾶλλον ἄνετον φανεῖσαν αὐτῷ ἕδραν ἔσυρεν αὐτὴν παρὰ τὸν ἰατρόν, εἶτα δ' ἐκάθησεν, ἔθηκε τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκιά του, ἀνήγειρε καὶ ἐστήριξε τὰς κρηπίδας τῶν ὑποδημάτων του ἐπὶ τοῦ στηθαίου τοῦ παρακειμένου παραθύρου καὶ προσέβλεψε τὸν ἰατρὸν μετ' εὐαρεσκείας.

—Ἐνόμισα, εἶπεν ὁ ἄγνωστος, ὅτι μετὰ χαρᾶς θὰ ἀκούσετε αὐτὰς τὰς πληροφορίας, ἀφ' οὗ δίδετε πεντακοσίας λίρας διὰ νὰ τὰς μάθετε. Δι' αὐτὸ ἦλθα νὰ σᾶς τὰς εἴπω.

Ὁ ἰατρὸς προσέκλινεν ἐν σιγῇ.

—Χωρὶς ἄλλο, ἐξηκολούθησε, διὰ τῆς ὑπορρίνου φωνῆς του, θὰ σκέπτεσθε ποῖος εἶμαι. Θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ ἀμέσως. Ὅπως εἴδατε εἰς τὸ ἐπισκεπτήριόν μου ὀνομάζομαι Τούδωρ Βρέουν, βρεττανὸς ὑπήκοος.

—Μὴν εἶσθε Ἰρλανδός;... ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς μετ' ἐνδιαφέροντος.

Ὁ ἄγνωστος, ἐκπλαγεὶς προφανῶς, ἐδίστασεν, εἶτα δὲ εἶπε:

—Ὄχι, Σκῶτος... Ὤ! εἰξεύρω πῶς δὲν φαίνομαι ὡς Σκῶτος καὶ ὅτι μὲ νομίζουν Ἀμερικανόν· ἀλλ' αὐτὸ δὲν θὰ εἰπῇ τίποτε, ἐγὼ εἶμαι Σκῶτος.

Τὴν ἐπιβεβαίωσιν δὲ ταύτην ἐπαναλαμβάνων παρετήρει τὸν Σβαρυεγκρόνα ὡσεὶ ἔλεγεν:

—Εἶσθε ἐλεύθερος νὰ πιστεύσετε ὅ,τι θέλετε ἀπὸ ὅσα λέγω, μοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφορον.

—Μὴν εἶσθε ἀπὸ τὸ Ἰνβερνές; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς ἐπιμένων εἰς τὴν προσφιλῆ του ἰδέαν.

Ὁ ἄγνωστος καὶ αὖθις ἐδίστασεν ἐπὶ στιγμήν.

—Ὄχι, ἀπὸ τὸ Ἐδιμβοῦργον, ἀπεκρίθη·

Ἀλλ' αὐτὸ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει, δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸ ζήτημα!... Ἔχω ἀνεξάρτητον περιουσίαν καὶ δὲν χρεωστῶ ὀβολὸν εἰς κανένα. Ἂν σᾶς λέγω ποῖος εἶμαι τὸ κάμνω διότι ἔτσι μοῦ ἀρέσει, καὶ δὲν ἔχω καμμίαν ἀνάγκην νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω ὅτι δὲν σᾶς τὸ ἠρώτησα, εἶπε μειδιῶν ὁ ἰατρός.

— Ὄχι· τότε λοιπὸν μὴ μὲ διακόπτετε, εἰδεμὴ δὲν θὰ εὑροῦμεν ποτὲ τέλος. Τὰς γνωστοποιήσεις σας τὰς ἐδημοσιεύσατε διὰ νὰ μάθετε τί ἔγινεν ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν, δὲν εἶν' ἔτσι; Σεῖς λοιπὸν ἔχετε τὴν ἀνάγκην ἐκείνων ποῦ τὸ εἰξεύρουν!... Σεῖς λοιπὸν ἔχετε τὴν ἀνάγκην μου, διότι ἐγὼ τὸ εἰξεύρω.

— Τὸ εἰξεύρετε; ἠρώτησεν ὁ ἰατρὸς πλησιάσας τὴν ἕδραν αὐτοῦ πρὸς τὴν τοῦ ἀγνώστου.

— Τὸ εἰξεύρω! Ἀλλὰ πρὶν σᾶς τὸ εἰπῶ, πρέπει νὰ σᾶς ἐρωτήσω τί συμφέρον ἔχετε καὶ τὸν ζητεῖτε.

— Σωστά! ἀπήντησεν ὁ ἰατρός.

Διὰ βραχέων δὲ διηγήθη τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἔρικ, ἧς ἠκροάσατο ὁ ἄγνωστος μετὰ βαθείας συγκινήσεως.

— Καὶ τὸ παιδὶ αὐτὸ ζῇ ἀκόμη;

— Βέβαια! Ζῇ, εἶνε ὑγιέστατον καὶ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον θ' ἀρχίσῃ τὰς ἰατρικάς του σπουδὰς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Οὐψάλης.

— Ἀ! ἀ! προσεῖπεν ὁ ἄγνωστος, μετά τινα σκέψιν. Καὶ δὲν ἔχετε ἄλλο μέσον νὰ μάθετε τὴν ἀλήθειαν διὰ τὴν καταγωγήν του, παρὰ μόνον μὲ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν;

— Δὲν εἰξεύρω ἄλλο, ἀπήντησεν ὁ ἰατρός. Μετὰ μακρὰς ἐρεύνας κατώρθωσα νὰ μάθω ὅτι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν κατεῖχε τὸ μυστικὸν τοῦτο, ὅτι μόνος αὐτὸς ἴσως ἠδύνατο νὰ μοὶ τὸ ἀποκαλύψῃ, καὶ διὰ τοῦτο ζητῶ διὰ τῶν ἐφημερίδων νὰ μάθω ποῦ εἶνε. Ἄλλως τε νὰ σᾶς εἰπῶ, δὲν ἔχω μεγάλας ἐλπίδας ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ αὐτὸ τὸ μέσον.

— Διατί; ἠρώτησεν ὁ Τούδωρ Βράουν.

— Διότι νομίζω ὅτι ὁ Ὀδόνογαν ἔχει σοβαρὰς ἀφορμὰς νὰ κρύπτεται. Ἑπομένως εἶνε ἥκιστα πιθανὸν ὅτι θ' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς γνωστοποιήσεις μου. Ἔχω λοιπὸν τὸν σκοπὸν νὰ καταφύγω προσεχῶς εἰς ἄλλο μέτρον. Γνωρίζω τὰ χαρακτηριστικά του ὡς καὶ εἰς ποίους λιμένας εἶνε πιθανὸν ὅτι συχνάζει κατὰ προτίμησιν, σκοπεύω λοιπὸν νὰ τὸν ἀναζητήσω δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπων.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα δὲν ἔλεγε ταῦτα εἰκῇ καὶ ἀσκόπως, ἀλλ' ἐπίτηδες ὅπως ἐξακριβώσῃ ὁποίαν ἐντύπωσιν ἐνεποίουν εἰς τὸν ἀπέναντι αὐτοῦ. Παρετήρησε δὲ κάλλιστα, μεθ' ὅλην τὴν ἀπάθειαν, ἣν ὑπεδύετο ὁ ἄγνωστος, παλμόν τινα τῶν βλεφάρων καὶ ἐλαφρὰν σύσπασιν τῶν χειλέων ἐπὶ τῆς ψιλῆς μορφῆς τοῦ Τούδωρ Βράουν. Ἀλλὰ παρευθὺς σχεδὸν ἀνέλαβεν οὗτος τὴν ἀταραξίαν του.

— Νὰ σᾶς εἰπῶ κ' ἐγὼ τὴν ἰδέαν μου, ἰατρέ, εἶπε, ἂν δὲν ἔχετε κανὲν ἄλλο μέσον νὰ λάβετε πληροφορίας παρὰ ἀπὸ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν δὲν θὰ μάθητε ποτὲ τίποτε!... Διότι ὁ Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἀπέθανε!..

Ὅσον ὀδυνηρῶς καὶ ἂν ἐξεπλάγη ὁ ἰατρὸς ἐκ τῆς πληροφορίας ταύτης, δὲν συνωφρυώθη, ἀλλὰ παρετήρησε καὶ πάλιν συντόνως τὸν ἄγνωστον ὅστις ἐξηκολούθησεν οὕτω·

— Ἀπέθανε καὶ ἐσκεπάσθη ἀπὸ τριακόσιας ὀργυιὰς θάλασσαν. Ἡ τύχη τὸ ἔφερε νὰ προσλάβω ὡς θωρακίτην εἰς τὸ θαλαμηγόν μου *Ἄλβατρος* τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, τοῦ ὁποίου τὸ παρελθὸν μοῦ ἐφάνη μυστηριῶδες. Πρέπει νὰ σᾶς εἴπω ὅτι τὸ θαλαμηγόν μου εἶναι μοναδικὸν πλοῖον, καὶ ταξειδεύω μὲ αὐτὸ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ μῆνας κατὰ συνέχειαν. Ἀλλὰ πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν, ἐν ᾧ διηρχόμεθα ἀπὸ τὴν Μαδέραν ὁ θωρακίτης Πατρίκιος Ὀδόνογαν ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀμέσως διέταξα νὰ σταματήσῃ τὸ πλοῖον, καὶ νὰ ῥίψουν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ἐφόλκια· μὲ τόσην δὲ ἐπιμονὴν τὸν ἀνεζητήσαμεν ὥστε τὸν εὑρήκαμεν ἐπὶ τέλους, τὸν ἀνεβάσαμεν εἰς τὸ πλοῖον καὶ τῷ ἐκάμαμεν ὅλας τὰς δυνατὰς περιποιήσεις. Ἀλλὰ ματαίως· ὁ Ὀδόνογαν ἦτο πνιγμένος. Ἠναγκάσθημεν ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὴν θάλασσαν ὅ,τι ἐπροσπαθήσαμεν νὰ τῆς ἀρπάσωμεν. Τὸ πρᾶγμα ἐσημειώθη ὅπως ἦτο ἐπόμενον, εἰς τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πλοίου. Ἐπειδὴ δὲ ἐνόμισα ὅτι τὸ πρακτικὸν αὐτὸ πιθανὸν νὰ σᾶς εἶνε ὠφέλιμον, ἐφρόντισα νὰ λάβω ἓν ἀντίγραφον ἐπικεκυρωμένον καὶ σᾶς τὸ φέρω.

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ Τούδωρ Βράουν ἐξέβαλε τὸ χαρτοφυλάκιόν του, ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ φύλλον χάρτου πλῆρες σφραγίδων καὶ προσήνεγκεν αὐτὸ εἰς τὸν ἰατρόν.

Ὁ ἰατρὸς ἀνέγνω αὐτὸ ἐν τάχει. Ἦτο ἀληθῶς ἀντίγραφον ἐκ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ *Ἄλβατρος* τοῦ πλοίου τοῦ Τούδωρ Βράουν, ἀναφέρον τὸν θάνατον τοῦ θωρακίτου Πατρικίου Ὀδόνογαν πνιγέντος ἀπέναντι τῆς νήσου Μαδέρας πιστοποιημένον δὲ ἐνόρκως ὑπὸ δύο ἀξιοπίστων μαρτύρων, ὧν τὸ γνήσιον τῶν ὑπογραφῶν ἐπεκυροῦτο νομίμως.

Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ἐφαίνετο προφανῶς αὐθεντικόν. Ἀλλ' ὁ τρόπος δι' οὗ περιήρχετο εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἦτο τόσον παράδοξος, ὥστε ὁ ἰατρὸς δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ἐκφράσῃ τὴν ἐπὶ τούτῳ ἔκπληξίν του. Ἔπραξε δὲ τοῦτο μετὰ τῆς συνήθους αὐτοῦ ἀβροτήτος.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς ἀποτείνω μίαν ἐρώτησιν, μίαν μόνην ἐρώτησιν, εἶπεν εἰς τὸν ἄγνωστον.

— Λέγετε.

— Πῶς συμβαίνει νὰ ἔχετε τὸ πρακτικὸν αὐτὸ εἰς τὸ θυλακιόν σας ἕτοιμον καὶ ἐπικεκυρωμένον;... Καὶ διατί μοῦ τὸ φέρετε;

— Ἂν δὲν ἀπατῶμαι αὐτὴ ἡ ἐρώτησίς σας ἀποτελεῖ δύο ἐρωτήσεις, ἀπεκρίθη ὁ Τούδωρ Βράουν· θ' ἀπαντήσω λοιπὸν μὲ τὴν σειρὰν εἰς κάθε μίαν. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο τὸ ἔχω εἰς τὸ θυλακιόν μου, διότι, ἐπειδὴ εἶδα πρὸ δύο μηνῶν τὰς γνωστοποιήσεις σας, καὶ εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς δώσω τὰς πληροφορίας τὰς ὁποίας ζητεῖτε, ἠθέλησα νὰ σᾶς τὰς δώσω ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβεστέρας... Σᾶς τὸ φέρω δὲ διότι ταξειδεύω εἰς τὰ παράλια ταῦτα μὲ τὸ θαλαμηγόν μου, καὶ ἔκρινα φυσικώτατον νὰ σᾶς τὸ φέρω αὐτοπροσώπως ὅπως εὐχαριστήσω συγχρόνως καὶ τὴν ἰδικήν μου περιέργειαν καὶ τὴν ἰδικήνσας.

Ὁ συλλογισμὸς οὗτος οὐδεμίαν ἐπεδέχετο ἀντίρρησιν. Ὅθεν ὁ ἰατρὸς προσέφυγεν εἰς τὸ μόνον συμπέρασμα, ὅπερ ἠδυνήθη νὰ ἐξαγάγῃ.

—Μὲ τὸ *Ἄλβατρος* λοιπὸν εἶστε ἐδῶ; ἠρώτησε ζωηρῶς.

— Βέβαια.

— Καὶ εὑρίσκονται ἀκόμη εἰς τὸ πλοῖόν σας ναῦται γνωρίσαντες τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν;

— Πολλοί.

— Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ τοὺς ἴδω;

— Ὅσον θέλετε! Ἔρχεσθε νὰ ὑπάγωμεν τώρα ἀμέσως εἰς τὸ πλοῖον;

—Ἂν δὲν ἔχετε καμμίαν ἀντίρρησιν...

—Καμμίαν, ἀπήντησεν ὁ ἄγνωστος.

Ὁ Σβαρυεγκρόνα ἔκρουσε τὸν κώδωνα, διέταξε νὰ τῷ φέρωσι τὸν σισσυρωτὸν ἐπενδύτην του, τὴν βακτηρίαν του, τὸν πῖλόν του, καὶ ἀπῆλθε μετὰ τοῦ Τούδωρ Βράουν. Μετὰ πέντε λεπτὰ ἀφίκοντο εἰς τὴν προκυμαίαν παρ' ἣν ἦτο προσηραγμένον τὸ *Ἄλβατρος*.

Ὑπεδέξατο δ' αὐτοὺς γέρων ναυτικὸς ἐρυθρόχρους ἔχων τὸ πρόσωπον καὶ μεσοπολίους παραγναθίδας, οὗ ἡ φυσιογνωμία ἀπέπνεεν εἰλικρίνειαν καὶ τιμιότητα.

— Κύριε Οὐάρδ, ὁ κύριος ἐπιθυμεῖ νὰ λάβῃ πληροφορίας διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, εἶπεν ὁ Τούδωρ Βράουν πλησιάσας.

— Διὰ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν!...ἀπεκρίθη ὁ γέρων ναυτικός!... Ὁ Θεὸς νὰ τὸν συγχωρέσῃ!...Κάμποσο μᾶς ἐβασάνισε ὅσον νὰ τὸν ψαρεύσωμε τὴν ἡμέραν ὅπου ἐπνίγη εἰς τ' ἀνοικτὰ τῆς Μαδέρας!... Μὰ κρῖμα 'ς τὸν κόπο μας, γιατὶ τὸν ξαναρρίψαμε ὀπίσω 'ς τὰ ψάρια.

— Τὸν ἐγνωρίζατε πρὸ πολλοῦ; ἠρώτησεν ὁ ἰατρός.

— Ἐκεῖνο τὸ σκυλόψαρο;... ὄχι, ἕνα ἢ δύο χρόνια μονάχα. Θαρρῶ πῶς 'ς τὴν Ζανζιβάρη τὸν ἐπήραμε. Δὲν εἶν' ἔτσι, Τόμμυ Δούφ;

— Ποιὸς φωνάζει; ἠρώτησε νεαρὸς ναύτης, συντόνως ἀσχολούμενος εἰς τὴν στίλβωσιν ὀρειχαλκίνης σφαίρας τοῦ προσερείσματος τῆς κλίματος.

— Ἐδῶ! ἀπεκρίθη ὁ Οὐάρδ, ἀπὸ τὴν Ζανζιβάρην δὲν τὸν ἐπήραμε τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν;

— Τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν; εἶπεν ὁ ναύτης, ὡσεὶ αἱ ἀναμνήσεις αὐτοῦ μὴ ἦσαν πρόχειροι. Ἀ, ναί, ἐνθυμοῦμαι!... Ἐκεῖνον τὸν *γαμπιέρην* ποῦ ἔπεσε εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐπνίγη κατάντικρυ 'ς τὴ Μαδέρα!...Ναί, κύριε Οὐάρδ, 'ς τὴν Ζανζιβάρη τὸν εὑρήκαμεν.

Ὁ ἰατρὸς Σβαρυεγκρόνα ἠρώτησεν ὁποῖα ἦσαν τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, ἐβεβαιώθη δὲ ὅτι ταῦτα ἦσαν ἀπαράλλακτα πρὸς τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐγνωσμένα. Πάντες οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ἐφαίνοντο τίμιοι καὶ εἰλικρινεῖς, ἀγαθὰς καὶ ἀφελεῖς ἔχοντες μορφάς. Τὸ ὁμοιόμορφον τῶν ἀπαντήσεων αὐτῶν ἠδύνατο ἴσως νὰ θεωρηθῇ παράδοξον καὶ προμεμελετημένον. Ἀλλ' ἄρά γε δὲν ἦτο φυσικὴ συνέπεια αὐτῶν τῶν γεγονότων; Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ἀφ' οὗ μόνον ἀπὸ ἑνὸς τὸ πολὺ ἔτους εἶχον γνωρίσῃ τὸν Πατρίκιον Ὀδόνογαν, καὶ μόνον τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ θανάτου ἀνεμιμνήσκοντο, ἐπόμενον ἦτο ὅτι αὐτολεξεὶ σχεδὸν θὰ ἔλεγον τὰ ὀλίγα ἅπινα ἐγίνωσκον.

Προσέτι δὲ τὸ *Ἄλβατρος* ἦτο νεοπαγὲς καὶ ἄριστα νεναυπηγημένον θαλαμηγόν, ὅπερ ἂν ὠπλίζετο καὶ διά τινων τηλεβόλων ἠδύνατο κάλλιστα νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πολεμικὸν πλοῖον. Ἐπ' αὐτοῦ ἐπεκράτει ἄκρα καθαριότης. Οἱ ἄνδρες τοῦ πληρώματος ἦσαν ὑγιεῖς, εὐσταλεῖς, θαυμασίως εἰθισμένοι εἰς τὴν πειθαρχίαν, διότι ἔμενον ἐν τῇ θέσει αὐτῶν ἐν ᾧ δι' ἑνὸς πηδήματος ἠδύναντο νὰ εὑρεθῶσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Ἐν ἑνὶ λόγῳ ἐκ πάντων τούτων πειστικῶς καὶ ἀκαταμαχήτως ἐπεβεβαιοῦτο τὸ ἀληθὲς τῶν λόγων τοῦ Τούδωρ Βράουν.

Ὁ ἰατρὸς λοιπὸν ἐπείσθη καθ' ὁλοκληρίαν, ἀπερχόμενος δὲ ἠθέλησεν ἐξ ἀβροφροσύνης νὰ προσκαλέσῃ εἰς γεῦμα τὸν Τούδωρ Βράουν, περιπατοῦντα ἐπὶ τοῦ ἐπιστέγου καὶ συρίζοντα ἄγνωστόν τινα ἦχον.

Ἀλλ' ὁ Τούδωρ Βράουν δὲν ἐθεώρησε κατάλληλον νὰ δεχθῇ τὴν πρόσκλησιν ταύτην. Ἀπήντησε δ' εἰς αὐτὴν διὰ τῶν ἑξῆς φιλοφρόνων λέξεων:

—Ὄχι. Δὲν εἰμπορῶ!...Δὲν τρώγω ποτέ μου ἔξω!

Εἰς τὸν Σβαρυεγκρόνα ὑπελείπετο πλέον ν' ἀπέλθῃ, τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξε χωρὶς νὰ τύχῃ τοῦ ἐλαχίστου χαιρετισμοῦ παρὰ τοῦ παραδόξου ἐκείνου ἀνθρώπου.

Τὰ συμβάντα διηγήθη ἀμέσως εἰς τὸν Βρέδεζορδ, ὅστις ἤκουσεν αὐτὰ ἐν σιγῇ, ἀποφασίσας

καθ' ἑαυτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ καὶ οὗτος ἀντανάκρισιν.

Ἀλλ' ὅτε αὐθημερὸν ἀπεπειράθη νὰ ἐπιληφθῇ αὐτῆς, μετὰ τοῦ Ἔρικ, ὅστις εἶχε μάθῃ τὰ γενόμενα ἐπανελθὼν ἐκ τῆς σχολῆς, ἀπήντησε δυσχέρειάν τινα. Τὸ *Ἄλβατρος* εἶχεν ἀποπλεύσῃ τῆς Στοκόλμης χωρὶς νὰ δηλώσῃ ποῦ μετέβαινε καὶ χωρὶς ν' ἀφήσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Τούδωρ Βράουν.

Ἐξ ὅλης λοιπὸν τῆς ὑποθέσεως ταύτης μόνον τὸ πρακτικὸν τοῦ θανάτου τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν ἔμενεν.

Ἀλλὰ τὸ πρακτικὸν τοῦτο εἶχεν ὄντως ἀξίαν τινά; Περὶ τούτου ἐτόλμα ν' ἀμφιβάλλῃ ὁ Βρέδεζορδ μεθ' ὅλην τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ γενικοῦ προξένου τῆς Ἀγγλίας ἐν Στοκόλμῃ, εἰς ὃν ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα, καὶ ὅστις ἐδήλωσεν ὅτι ἀναγνωρίζει τὴν πλήρη γνησιότητα τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου σφραγίδων καὶ ὑπογραφῶν, ἐφ' ᾧ ἐζήτησε πληροφορίας ἐξ Ἐδιμβούργου, ὅπου οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸν Τούδωρ Βράουν, τοῦτο δὲ ἐφάνη ὕποπτον.

Ἀλλὰ τὸ ἀναμφισβήτητον γεγονός, πρὸ τοῦ ὁποίου πᾶσα ἀμφιβολία βαθμηδὸν κατέπεσεν, ἦτο ὅτι οὐδὲν ἐγνώσθη περὶ τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν καὶ ὅτι αἱ γνωστοποιήσεις ἀπέβαινον ἄκαρποι.

Ἀλλ' αἰρομένου ἐκ τοῦ μέσου τοῦ Πατρικίου Ὀδόνογαν, οὐδεμία ὑπελείπετο ἐλπὶς πρὸς διαφώτισιν τοῦ μυστηρίου τῆς γεννήσεως τοῦ Ἔρικ. Καὶ οὗτος δὲ συνησθάνετο τοῦτο καὶ ἀνωμολόγει ὅτι πᾶσα πρόσθετος ἔρευνα ἦτο τοῦ λοιποῦ ἄσκοπος.

Ἄνευ λοιπὸν δισταγμοῦ, τὸ ἑπόμενον φθινόπωραν, ἤρχισε τὰς ἰατρικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Οὐψάλης, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰατροῦ. Ἀλλ' ἠθέλησε πρῶτον νὰ ὑποστῇ τὰς ἐξετάσεις πλοιάρχου πρὸς μακρὰς θαλασσοπορίας· ἐκ τούτου δὲ καὶ μόνου κατεφαίνετο ὅτι δὲν ἀπηρνεῖτο τοὺς σκοποὺς αὐτοῦ.

Διότι τώρα καὶ ἄλλη θυμοδακὴς ὀδύνη κατέτρυχεν αὐτόν, μόνον ὑπὸ τῆς κινήσεως καὶ τῆς δράσεως περιπετειώδους βίου δυναμένη νὰ θεραπευθῇ. Οὐδ' ὑπόνοιαν κἂν ἔχοντος τοῦ ἰατροῦ περὶ τούτου, ὁ Ἔρικ ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ εὕρῃ ἀφορμήν τινα ὅπως ἀπέλθῃ τῆς στέγης του, ἅμα τῷ πέρατι τῶν σπουδῶν αὐτοῦ, ὡς τοιαύτη δ' ἀφορμὴ θὰ ἐχρησίμευε μακρά τις περιοδεία. Τῆς τοιαύτης ἀνάγκης αἰτία ἦτο ἡ ὁσημέραι καταθλιπτοτέρα γινομένη ἀντιπάθεια, ἣν ἡ ἀνεψιὰ τοῦ ἰατροῦ Κάζα οὐδεμίαν παρέλειπεν εὐκαιρίαν ὅπως τῷ διατρανώσῃ, καὶ ἣν οὐδέποτε ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν εἰς τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ προστάτην.

Αἱ μετὰ τῆς νεάνιδος σχέσεις αὐτοῦ ἦσαν ἀνέκαθεν παράδοξοι. Ὁ μὲν Ἔρικ μετὰ ἑπτὰ ἔτη ὡς κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς του εἰς Στοκόλμην, ἐθεώρει τὴν ἁβρὰν κόρην ὡς τύπον κομψότητος καὶ τελειότητος. Ἠσθάνετο ἀνεπιφύλακτον θαυμασμὸν πρὸς αὐτὴν καὶ ἡρωϊκοὺς κατέβαλεν ἀγῶνας ὅπως καταστῇ φίλος της. Ἀλλ' ἡ Κάζα δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ ὅπως ὁ «ἐγκάθετος» οὗτος, ὡς τὸν ἀπεκάλει, ἐγκατασταθῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἰατροῦ, θεωρῆται ὡς θετὸς υἱὸς καὶ γίνῃ ὁ εὐνοούμενος τῶν τριῶν φίλων. Οἱ σχολικοὶ θρίαμβοι τοῦ Ἔρικ, ἡ ἀγαθότης αὐτοῦ καὶ ἡ πραότης οὐ μόνον δὲν ἐδυσώπουν αὐτὴν ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπεδαύλιζον τὴν ζηλοτυπίαν της. Ἡ Κάζα κατὰ βάθος περιεφρόνει τὸν νεανίαν διότι ἦτο υἱὸς ἁλιέως καὶ χωρικοῦ. Ἐνόμιζε δὲ ὅτι τοῦτο ἐξευτέλιζε τὴν οἰκίαν καὶ κατεβίβαζεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς βαθμίδος τῆς κοινωνικῆς κλίμακος ἐφ' ἧς ὑπερηφανεύετο ὅτι εὑρίσκετο.

Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐπετάθη ἡ περιφρόνησις της ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ Ἔρικ ἦτο χείρων ἔτι καὶ τοῦ χωρικοῦ, ἦτο ἔκθετον. Τοῦτο δ' ἐφάνη εἰς αὐτὴν αὐτόχρημα τερατῶδες καὶ ἀτιμωτικόν. Ἐπρέσβευε σχεδὸν ὅτι τὰ ἔκθετα, ἐν τῇ ἱεραρχίᾳ τῶν ὄντων, τάσσονται ὑπὸ τὰς γαλᾶς καὶ τοὺς κύνας. Τοῦτο δὲ τὸ αἴσθημα αὐτῆς ἐξεδηλοῦτο διὰ περιφρονητικῶν βλεμμάτων, δι' ὑβριστικῆς σιγῆς, διὰ σκληρᾶς συμπεριφορᾶς. Ἂν προσεκαλεῖτο μετ' αὐτῆς ὁ Ἔρικ εἰς χορὸν παιδίων, δὲν συγκατένευε νὰ χορεύσῃ μετ' αὐτοῦ. Εἰς τὴν τράπεζαν δὲν ἀπήντα ἐπιτηδες εἰς ὅσα ἔλεγε, ἢ προσεποιεῖτο ὅτι οὐδεμίαν ἔδιδεν εἰς τοὺς λόγους του σημασίαν. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἠγωνίζετο νὰ τὸν ταπεινώσῃ.

Ὁ δυστυχὴς Ἔρικ εἶχε μαντεύσῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπανθρώπου ἐκείνης διαγωγῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐνόει διατί τὸ φρικῶδες ἐκεῖνο δυστύχημα τοῦ ν' ἀγνοῇ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ τὴν πατρίδα καθίστατο κατηγορία κατ' αὐτοῦ. Ἡμέραν τινὰ προσεπάθησε νὰ συζητήσῃ πρὸς τὴν Κάζαν, νὰ πείσῃ αὐτὴν ὅτι ἡ τοιαύτη πρόληψις ἦτο σκληρά, ἀλλ' αὕτη οὐδὲ νὰ τὸν ἀκούσῃ κατεδέχθη. Ὅσον ἡλικιοῦντο ἀμφότεροι, τοσοῦτον ἡ χωρίζουσα αὐτοὺς ἄβυσσος ἐφαίνετο εὐρυνομένη. Ἡ Κάζα ὡς ἐγένετο δεκαοκταέτις εἰσῆλθεν εἰς τὴν κοινωνίαν, ἐν ᾗ ἔτυχε θωπειῶν καὶ κολακείας, ὡς πᾶσαι αἱ πλούσιοι κληρονόμοι, ἡ ὑποδοχὴ δὲ αὕτη ἐπέρρωσε τὴν γνώμην ἣν εἶχε περὶ ἑαυτῆς ὅτι ἦτο ἐκ φυράματος ἀλλοίου τοῦ τῶν κοινῶν θνητῶν.

Ὁ Ἔρικ λίαν θλιβόμενος κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῇ περιφρονήσει ταύτῃ, ἐν τέλει κατηγανάκτησε καὶ ὡρκίσθη νὰ θριαμβεύσῃ αὐτῆς. Ἡ συνείδησις δὲ τοῦ ἐξευτελισμοῦ ἐνέτεινε μᾶλιστα τὸν πρὸς τὰς σπουδὰς αὐτοῦ ζῆλον. Ὠνειροπόλει ν' ἀνέλθῃ λίαν ὑψηλὰ ἐν τῇ κοινῇ ἐκτιμήσει διὰ τῆς ἐργασίας, ὥστε ἕκαστος ν' ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀξίαν του. Ἐπίσης δὲ σταθερὰν εἶχεν ἀπόφασιν ν' ἀπέλθῃ ἅμα τῇ πρώτῃ εὐκαιρίᾳ τῆς στέγης ἐκείνης, ἐν ᾗ ἑκάστη ἡμέρα συνεπῆγε καὶ νέαν ταπείνωσιν. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ὁ ἀγαθὸς ἰατρὸς ν' ἀγνοῇ τὸ αἴτιον τῆς ἀναχωρήσεως ἐκείνης. Ἔπρεπε νὰ νομίσῃ αὐτὴν προερχομένην ἐκ τοῦ πρὸς τὰς περιοδείας πόθου αὐτοῦ. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ Ἔρικ συχνάκις ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ μετάσχῃ, μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν του, ἐπιστημονικῆς τινος ἐκδρομῆς. Διὰ τοῦτο καίτοι σπουδάζων ἐν Οὐψάλῃ τὴν ἰατρικὴν παρεσκευάζετο δι' ἐπιπόνου ἐργασίας καὶ κοπιωδεστάτων ἀσκήσεων εἰς τὸν ἐσκληραγωγημένον καὶ πλήρη κινδύνων βίον, ὅστις εἶνε ὁ κλῆρος τῶν μεγάλων θαλασσοπόρων.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ

Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ.

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 295.]

Καίτοι ἀλλάξασαι κατοικίαν, αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ διετέλουν πάντοτε ἐν στενοχωρίᾳ διότι αἱ ἄρρωστοι ἦσαν περισσότεραι τῶν διαθεσίμων κλινῶν. Καὶ εἶχον μὲν ὁπωσδήποτε χρησιμοποιήσει ἀρχαῖά τινα κτίρια, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἐγίνοντο ἀνεπαρκῆ, καθόσον τὸ ἴδρυμα ἐπεξετείνετο. Τῆς κ. Γαρνιὲ ὁ πόθος ἦτο ν' ἀποκτήσῃ ἀληθινὸν νοσοκομεῖον, ἐκτισμένον κατὰ τὰ σχέδιά της καὶ καταλλήλως διηυθετημένον πρὸς νοσηλείαν τῶν ἀνιάτων, ἀρκούντως δὲ εὐρύχωρον ἵνα μὴ κλείηται ποτὲ ἡ θύρα εἰς τὰς ζητούσας νὰ εἰσέλθωσι. Πληροφορηθεῖσα ὅτι ἐπωλεῖτο ἐπὶ τῶν κλιτύων τῆς Φουρβιέρ κτῆμά τι ὀνομαζόμενον «ἔπαυλις τῆς Σάρρας» καὶ περιέχον οἰκίαν σεσαθρωμένην, περὶ ἣν ἐξετείνετο γήπεδον, ὅπου πολλὰ ἠδύναντο ν' ἀνεγερθῶσι κτίρια, ἡ κ. Γαρνιὲ μετέβη παρὰ τῷ ἰδιοκτήτῃ, τὸν εἶδεν ὀκτάκις τὴν αὐτὴν ἡμέραν, τὸν παρεκάλεσε, τὸν ἱκέτευσε, τὸν συνεκίνησε, τὸν ἐταράξε καὶ κατώρθωσε νὰ καταβιβάσῃ κατὰ 30,000 τὸ ζητούμενον τίμημα. Ἡ συμφωνία συνετελέσθη. Ἂν ὅμως ἡ κ. Γαρνιὲ ἠρεύνα τὸ ταμεῖον τοῦ ἱδρύματος, δὲν ἤθελεν εὕρει ἐν αὐτῷ οὔτε τῆς πωλήσεως τὴν δαπάνην, πλὴν τῇ συνδρομῇ τῆς κ. Γιράρ, ἥτις δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ πρώτη αὐτῆς βοηθός, κατέβαλε μείζονα ἔτι προσπάθειαν καὶ εὐγλωττίαν. Συγκαλέσασα πάσας τὰς κυρίας ὅσαι συμμετεῖχον ὁπωσδήποτε τοῦ ἱδρύματος, ἐξήγησεν αὐταῖς ὅτι εἶχεν ἀνάγκην χρημάτων οὐ μόνον πρὸς ἀπότισιν τοῦ ἀγορασθέντος κτήματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀνέγερσιν νοσοκομείου, καθότι ἡ ὑπάρχουσα οἰκία μόλις ἤρκει πρὸς κατοικίαν τῶν κυριῶν τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν ὑπηρετριῶν. Ἡ τοιαύτη ἀπαίτησις ἐδύνατο νὰ προκαλέσῃ διαμαρτυρίας, καὶ ὅμως οὐδεμία ἀντεῖπεν. Γιοθετήσασαι ἅπαξ τὸ ἵδρυμα, αἱ κυρίαι ἐπεθύμουν νὰ δώσωσιν αὐτῷ ἀνάπτυξιν ἀνάλογον πρὸς τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, ἐπέβαλον δὲ ἑαυταῖς σπουδαίας χρηματικὰς θυσίας καὶ συνεισέφερον ὅσα ἐδύναντο νὰ συλλέξωσι, λαβοῦσαι διὰ τὰ ἐπίλοιπα ὑποχρεώσεις, αἱ ὁποῖαι πιστῶς ἐτηρήθησαν. Κατέχουσαι δὲ ἤδη τὸ κτῆμα καὶ τὸ ἀπαιτούμενον χρηματικὸν ποσὸν διὰ νὰ οἰκοδομήσωσιν, ἤρξαντο τῆς ἐργασίας.

Καθόσον τὸ ἵδρυμα ἐμεγεθύνετο, ἡ κ. Γαρνιὲ ἠσθάνετο εὐρυνομένην τὴν εὐεργετικὴν ἀποστολήν της. Μὴ ἀρκουμένη εἰς τὸ νὰ περισυνάγῃ ἀνιάτους, ἠθέλησε ν' ἀναζητήσῃ τοὺς καρκίνους τῆς ψυχῆς καὶ νὰ θεραπεύσῃ αὐτούς. Ἀφοῦ ὑπῆρχε χῶρος ἀρκετός, διατί νὰ μὴ παραλάβωσι τὰς δημοσίας γυναῖκας, ὅσαι κορεσθεῖσαι ἤδη ἐκ τῆς ἀκολασίας ἔχουσιν ἴσως ἀνάγκην ἠθικῆς μόνον ἀρωγῆς, ὅπως ἀποβάλωσι πᾶσαν κτηνωδίαν καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀνθρωπίνων πλασμάτων; Ὡς ἡ κ. Βωχαρναὶ δὲ Μιραμὼν κατὰ τὴν δεκάτην ἑβδόμην ἑκατονταετηρίδα, ὡς τὴν σήμερον αἱ κυρίαι τοῦ Καλοῦ Ποιμένος, ἐπεθύμησε νὰ συναθροίσῃ ὑπὸ τὴν ποιμενικήν της ῥάβδον ποίμνιον μετανοουσῶν γυναικῶν καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ὅλα τὰ ἀπολωλότα πρόβατα. Τὸ τοιοῦτον ὄνειρον πολλαὶ ὠνειροπόλησαν γενναῖαι καρδίαι, ἀλλὰ πικρὰ ἀπογοήτευσις κατέλαβε τοὺς ἐπιχειρήσαντας νὰ πραγματοποιήσωσιν αὐτό. Ὅτε ἡ κ. Γαρνιὲ ἀνεκοίνωσε τὸ νέον της σχέδιον εἰς τὰς κυρίας τοῦ Γολγοθᾶ, προσέκοψεν εἰς ἀκατανικήτους καὶ δικαίας ἐνστάσεις. Ὑπεχώρησε δὲ ἡ μᾶλλον εἰπεῖν ἐφάνη ὑποχωρήσασα. Ἡ φιλανθρωπία εἶναι φύσει πείσμων, τοσάκις ὑπερνικῶσα τὰ ἐμπόδια, ὥστε δὲν ἀναλογίζεται αὐτά. Ἐπιμένει δέ, ἐπιτηδείως ὑπεκφεύγουσα τὰς παρατηρήσεις, καὶ ἐν ἀνάγκῃ κρύπτεται διὰ νὰ ἀγαθοεργήσῃ, ὡς ἄλλοι κρύπτονται διὰ νὰ κακοποιήσωσιν. Ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς αὐτῆς μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων δεινῶν, ἡ κ. Γαρνιὲ εἰσδύουσα εἰς τῆς διαφθορᾶς τὸν βυθόν, ἀνεκάλυψε γυναῖκα πλέον τῶν ἄλλων καταβεβλημένην ἢ ἧττον ἀνυπότακτον, ἥτις ἐφάνη ἀκούουσα μεθ' ὑπομονῆς τοὺς λόγους της. Τοῦτο ἤρκεσεν, ἵνα πείσῃ αὐτὴν ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ ψυχή, ἣν ἐδύνατο ν' ἀποπλύνῃ ἀπὸ πάσης διαφθορᾶς. Παραλαβοῦσα κρυφίως τὴν γυναῖκα εἰς Γολγοθᾶ, ἔκλεισεν αὐτὴν ἐν τῷ ἰδίῳ δωματίῳ καὶ ἐνόμισεν ὅτι διὰ τῶν περιποιήσεων αὐτῆς καὶ τῶν προτροπῶν θὰ κατορθώσῃ νὰ τὴν ἀποσπάσῃ ἀπὸ τῆς κακίας. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη τοῦ βίου μετατροπὴ δὲν εὑρήστει τὴν ἁμαρτωλήν, ἥτις, ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, ἐπήδησεν ἀπὸ τοῦ παραθύρου καὶ ἀνακτήσασα τὴν ἐλευθερίαν της, ἐπανέστρεψεν εἰς τὴν ἀκολασίαν καὶ εἰς τὴν ἠθικὴν κατάπτωσιν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, τὸ ὁποῖον πᾶς τις ἐδύνατο εὐκόλως νὰ προίδῃ, ἐλύπησε

μὲν τὴν κ. Γαρνιέ, ἀλλὰ τῇ ἀπέδειξε διὰ τῆς πείρας, ὅτι τὸ σχέδιόν της ἦτο ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ὤφειλε νὰ παραιτήσῃ. Αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ δὲν ἔχουσι λοιπὸν νὰ θεραπεύσωσιν εἰμὴ μόνον ὑλικοὺς καρκίνους καὶ τοῦτο ἀρκεῖ.

Τὸ νέον κατάστημα ἀπεπερατώθη. Τὰ ἐν αὐτῷ μεγάλα ὑπνωτήρια, ὁ κῆπος, τὰ σύσκια δένδρα, τὸ προσήλιον καὶ τὸ καθαρὸν τοῦ ἀέρος, παρεῖχον τῷ νοσοκομείῳ εὐρύτητα καὶ ἄνεσιν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν τέως ἀγνώστους, ἔλαβον δὲ κατοχὴν αὐτοῦ τὴν 2 Ἰουλίου 1853. Ἐκεῖ εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐδάφους καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. Ἡ κ. Γαρνιὲ ἐδύνατο χαίρουσα νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἡμέραι μακραὶ ἤθελον ἐπιτρέψει αὐτῇ νὰ ἐπιβλέπῃ ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον τὸ ἵδρυμα, τὸ ὑποῖον ἐθεμελίωσεν, ὑπερβαλοῦσα ἐμπόδια, ὧν τὸ μέγεθος ἤθελε πτοήσει καρδίαν ἧττον τῆς ἰδικῆς της γεννραίαν. Ἦγε δὲ τότε τὸ 42ον τῆς ἡλικίας της ἔτος καὶ εἶχεν ὑγείαν καλήν. Καὶ εὐειδὴς μὲν δὲν ἦτο, καίτοι ἔχουσα μορφὴν μὴ στερουμένην γλυκύτητος, ἦτο δὲ εἰς ἄκρον ζωηρὰ καὶ ἀπότομος τὰς κινήσεις καὶ ἐπιδεικτικὴ μέχρις ὑπερβολῆς. Ἀπὸ τῆς ἠθικῆς καρτερίας της ἀπῄτει πλέον ἢ ὅ,τι ἐδύναντο νὰ παρέξωσιν αἱ σωματικαί της δυνάμεις, καὶ ἀσθμαίνουσα ἔτρεχεν, ἀφ' ἧς πρὸ εἴκοσι περίπου ἐτῶν ἐχήρευσεν, ἐπὶ τῶν ὁδῶν τῆς εὐποιίας, ὁδῶν ἀνωμάλων, ἃς πολλάκις ἀνέρχεταί τις πρὶν ἢ δρέψῃ τὸν ἐπιζητούμενον καρπόν. Οὔτε ἀνάπαυσιν παρέχουσα ἑαυτῇ, οὔτε ἄνεσιν, ἀλλὰ νυχθημερὸν πορευομένη καὶ φλεγομένη ὑπὸ ζέσεως καταβιβρωσκούσης αὐτήν, ἔζησεν ὡς ὁ περιπλανώμενος Ἰουδαῖος τῆς εὐποιίας, πλέον δὲ ἢ ὅτι ἐνόμιζε, κεκμηκυῖα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της, ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸν σκοπόν, ὃν ἐπεδίωκε. Καὶ πολλάκις βεβαίως μεγίστην ἠσθάνθη ἀδημονίαν ἀπέναντι τῶν προσκομμάτων, κατὰ τῶν ὁποίων ἐχώρει μεθ' ὁρμῆς, ἣν δὲν ἐδύναντο νὰ ἐλαττώσωσιν οὔτε αἱ ψευσθεῖσαι ἐλπίδες, οὔτε τῶν νομικῶν αἱ παρενοχλήσεις. Οὐδόλως ἐφείσθη οὔτε τοῦ σώματος αὐτῆς οὔτε τῆς ψυχῆς, ἦλθε δὲ ἡ ὥρα, ὅτε ἡ ὕλη ὑπὲρ τὸ δέον καταπεπονημένη, ἠρνήθη νὰ ὑπακούσῃ. Ἡ δυστυχὴς γυνὴ εἶχε φθάσει οὐχὶ εἰς τὸ τέρμα τοῦ ἔργου της, ἀλλ' εἰς τὸ τέρμα τῶν δυνάμεών της, ἃς εἶχεν ἐξαντλήσει δι' ὑπερανθρώπου ἐργασίας. Ἐπέπρωτο δὲ ν' ἀποθάνῃ θῦμα τῆς φιλανθρώπου ἀποστολῆς της. Τὸ ἐν αὐτῇ ὑπάρχον πνεῦμα τῆς ἀντιστάσεως, τὸ κατὰ τὴν παιδικήν της ἡλικίαν ἀπειλῆσαν νὰ πυροπολήσῃ τὴν μονήν, καὶ ἐμπνεῦσαν ἴσως αὐτῇ τὴν ἀκαταδάμαστον θέλησίν της, ἐξανέστη τότε κατὰ τοῦ θανάτου. Ἐφρόνει ὅτι ὑπελείποντο αὐτῇ καὶ ἄλλα εὐποιΐας ἔργα καὶ δὲν ἔστεργε ν' ἀπέλθῃ. Ὑπέκυψε δὲ μόνον κατόπιν δεινοῦ ἠθικοῦ ἀγῶνος, ἐνθυμηθεῖσα τοὺς προηγηθέντας αὐτῆς ἀγαπητούς, οἷς ἔμελλε νὰ συναντηθῇ.

Καθ' ἣν στιγμὴν πᾶσα ἀπώλετο ἐλπὶς περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς, συνέβη γεγονός, τὸ ὁποῖον ὀφείλω νὰ μὴ ἀποσιωπήσω. Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς αὐτῆς πρὸς ἀναζήτησιν ἐκείνων, οὓς ἐδύνατο νὰ σώσῃ, ἡ κ. Γαρνιὲ συνήντησε γυναῖκα ἀκάλαστον, ἣν ἔφερεν εἰς μετάνοιαν. Ἡ γυνὴ αὕτη διὰ κληρονομιῶν αὐθεντικῶν ἐκέκτητο κειμήλιον πολύτιμον, τὸν χρυσοῦν σταυρόν, ὃν ἔφερεν ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος δὲ Σάλ. Ἐν τῇ εὐγνωμοσύνῃ της, ἡ μετανοοῦσα ἔδωκεν αὐτὸν εἰς τὴν κ. Γαρνιέ. Ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου, ὅτε προσήγγιζεν ἤδη ἡ ὥρα τῆς ἀγωνίας, ἡ θεμελιώσασα τὸ ἵδρυμα τοῦ Γολγοθᾶ, προσηύχετο κρατοῦσα ἐπὶ τῶν χειλέων τὸν σταυρὸν ἐκεῖνον. Ὁ καρδινάλιος δὲ Βονάλδ ἔστειλε καὶ ἐζήτησεν αὐτὸν ὡς ἀνήκοντα τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἡ κ. Γαρνιὲ προσεποιήθη ὅτι δὲν ἐνόει, ὁ δὲ καρδινάλιος οὐ μόνον ἐπέμεινεν, ἀλλὰ διέταξεν ἐνεργῶν ὡς ἐκκλησιαστικὸς προϊστάμενος. Καὶ ἠναγκάσθη ἡ θνήσκουσα νὰ ὑπακούσῃ, ἀλλ' ὅπως μὴ ἀπαντήσῃ δι' ἀρνήσεως ὁριστικῆς ἐδοκίμασε δεινὴν ψυχικὴν ταραχήν. Λυποῦμαι ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αὐθαιρεσίᾳ· νομίζω δὲ ὅτι ὁ καρδινάλιος ἤθελε πράξει χριστιανικώτερον ἀφίνων τὴν κ. Γαρνιὲ —τὴν ἁγίαν ἐκείνην γυναῖκα—ν' ἀποθάνῃ κρατοῦσα τὸν σταυρὸν τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου καὶ φρονῶ ὅτι ἡ θέσις τοῦ κειμηλίου τούτου ἦτο ἐν τῷ παρεκκλησίῳ τοῦ νοσοκομείου τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ θησαυροφυλακείῳ τοῦ πρωτοθρόνου τῆς Γαλατίας. Ἡ κ. Γαρνιὲ τοσοῦτον ἐν τῷ βίῳ αὐτῆς ἀγαθοεργήσασα ἐδικαιοῦτο ν' ἀποθάνῃ ἀνενόχλητος. Ἀπεβίωσε δὲ τὴν 25 Δεκεμβρίου 1853, δύω ἢ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἠθικὴν βίαν ἣν ὑπέστη.

Μετὰ τὸν θάνατόν της, πᾶσαι αἱ κυρίαι τῆς ἑταιρίας ἐφιλοτιμήθησαν ν' ἀποδείξωσι μείζονα ἀφοσίωσιν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς εἰς Θεὸν μετοστάσης. Οὕτω συμβαίνει εἰς τὰ ἀγαθοεργὰ ἱδρύματα, τὰ ὁποῖα στηρίζονται ἐπὶ πίστεως τοσούτῳ μᾶλλον ἐνεργοῦ, καθόσον εἶναι εἰλικρινέστερα, ἀνταποκρινομένη εἰς μίαν τῶν μεγίστων ἠθικῶν ἀναγκῶν, ἃς παράγουσι τῆς φύσεως τὸ ἀπηνὲς καὶ ἡ ἀδιαφορία τῶν ἀνθρώπων. Ἀρκεῖ νὰ συλλάβῃ τις τὴν ἰδέαν τοιούτου ἱδρύματος, ἵνα κατ' ἀνάγκην, οὕτως εἰπεῖν, πραγματευθῇ καὶ αὐξήσῃ, καθότι αἱ περικυκλοῦσαι συμφοραὶ ἀναγκάζουσιν αὐτὸ νὰ ἀναπτυχθῇ, ἔστω καὶ διὰ θυσιῶν καὶ κόπων διηνεκῶς ἀνανεουμένων. Διά τινας μεγαθύμους ἀνθρώπους, ἡ ἐξάσκησις τῆς εὐποιΐας καθίσταται ἀνάγκη τυραννική, ἧς δὲν δύνανται ν' ἀπαλλαγῶσι, φρονοῦντες ὅτι οὐδέποτε ἀποτίνουσι τὸν πρὸς τὴν ἀγαθοεργίαν ὀφειλόμενον φόρον, διότι οὐδέποτε αἱ ἀλγηδόνες ἐγκαταλείπουσι τὸ ἀνθρώπινον γένος. Καίτοι πᾶσαν καταβάλλοντες προσπάθειαν καὶ δραστηριότητα, ἀποροῦσι ποῦ πρῶτον νὰ τρέξωσι, καθότι ἀφ' ὅλων τῶν σημείων τοῦ ὁρίζοντος, ἀφ' ὅλων τῶν ὑποστέγων οἰκημάτων καὶ τῶν ὑπογείων, ἀφ' ὅλων τῶν κραβάτων ἀκούουσιν ἱκεσίας. Καὶ ἐνοικιάζουσιν ἓν δωμάτιον, ἔπειτα δὲ μίαν οἰκίαν καὶ κατορθοῦσι τέλος νὰ οἰκοδομήσωσι νοσοκομεῖον, οὐδεμίαν δὲ ἀποκρούουσι συμφορὰν ἐν στερήσεσι ζῶντες καὶ ἐν δυσαρεσκείαις, ἵνα καταπραύνωσι τὰς ἀλγούσας σάρκας καὶ τὰς ἠρεθισμένας ψυχάς, τοσοῦτον ἀσπλάχνως ἀμελοῦντες περὶ τῆς ἰδίας ζωῆς, ὥστε ἡ ζωὴ τοὺς ἐγκαταλείπει, ὅτε δὲ κατὰ τὴν ἐσχάτην ὥραν οὐδὲν ἐπιθυμοῦσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἀσπαζόμενοι σταυρὸν σεβαστόν, ἄρχων τις τῆς ἐκκλησίας ἀποσπᾷ αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειλέων των! Εἶναι πικρόν!

Β'. *Τὸ νοσοκομεῖον τῆς ὁδοῦ Λουρμέλ.*

Τὸ ἵδρυμα ἀνεπτύχθη εἰς αὐτὸν τὸ τόπον τῆς γεννήσεώς του καὶ ἐνόμιζέ τις ὅτι ἤθελε περιορισθῆ ἐπὶ τοῦ λόφου του, ἐν τῇ ἐπαύλει ἐκείνῃ τῆς Σάρρας, ἣν ἡ κ. Γαρνιὲ τοσοῦτον ἀνδρικῶς ἀπέκτησε. Καίτοι ἐπιθυμοῦσαι νὰ ἐπεκτείνωσιν αὐτὸ καὶ ν' ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς διαφόρους πόλεις, αἱ κυρίαι ἐδίσταζον, καθότι ἡ ἐποχὴ ἦτο κακή. Πλείστους ἀνθρώπους εἶχε καταστρέψει ὁ πόλεμος καὶ ταπεινώσει μέχρις ἀπογνώσεως ἡ Κοινότης. Ἦτο ἄρά γε κατάλληλος ἡ ὥρα, ὅπως δοκιμάσωσι νὰ ἱδρύσωσι κατάστημα ἐν Παρισίοις καὶ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν ἐξηντλημένην ἢ ἐξησθενημένην φιλανθρωπίαν, ὡς ἐκ τῶν τοῦ πολέμου καταστροφῶν; Περιμείνασαι μέχρι τοῦ 1874, ἀπεφάσισαν τότε νὰ προβῶσιν. Ἡ χήρα κ. Λεσά, γυνὴ δραστηρία, ἥτις ἐκέκτητο πολλὰ ἐκ τῶν προσόντων τῆς κ. Γαρνιέ, εἶχε δὲ τὴν ὄψιν οἰκτίρμονος μολοσσοῦ, μὴ ἀμφιβάλλουσα περὶ τῆς γενναιότητος τῶν Παρισινῶν, ἐζήτησε παρ' αὐτῶν τὰ ἀναγκαῖα χρηματικὰ ποσά. Ὡς πρὸς τοὺς ἀρρώστους, ἐγίνωσκεν ἐκ τῶν προτέρων ὅτι δὲν ἤθελον λείψει. Αἱ ἐνέργειαι αὐτῆς καὶ τινων ἄλλων χηρῶν συνεργαζομένων αὐτῇ, ὑπῆρξαν δραστηριώταται. Συλλέγουσαι ἐράνους καὶ ζητοῦσαι ἐλεημοσύνην «διὰ τὰς ἐκ καρκίνου πασχούσας πτωχὰς παρακαλῶ!» ἐδυνήθησαν νὰ ἐνοικιάσωσι μετ' οὐ πολύ, καὶ νὰ διασκευάσωσιν οἰκίαν, εἰς ἣν εἰσῆλθον τὴν 8 Δεκεμβρίου 1874. Ἡ οἰκία αὕτη ἐγκαταλειφθεῖσα ἤδη ὑπὸ τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ ὑπάρχει ἔτι καὶ τὴν ἐπεσκέφθην. Εἶναι κοιτίς—παρ' ὀλίγον ἔλεγον φάτνην.

Κεῖται δὲ εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ Λεοντίνης καὶ τῆς ὁδοῦ Ἀλφόνσου. Ἡ τειαύτη ἐνδειξις δὲν διαφωτίζει ἴσως τὸν ἀναγνώστην. Εἰς τὴν 15ην περιφέρειαν, ὅπου ἄλλοτε ὑπῆρχεν ἡ πεδιὰς τῆς Γρενέλλης, ἣν ἐγνώρισα ἔρημον σχεδόν, εἰς τὸ βάθος τῆς συνοικίας Ἰαβέλ, διήνοιξαν ὁδοὺς παρ' αἷς ἐκτίσθησαν καλύβαι τινές. Πλησίον δὲ λαχανοκήπου, ἐν ᾧ θάλλουσι τὰ πράσα καὶ οἱ θρίδακες, καὶ ἐγγὺς ἐκκλησίας, ἧς οἱ ἀσβεστόχριστοι τοῖχοι δὲν φαίνονται λίαν στεροί, παιδαγωγός τις πλήρης ἀπατηλῶν ἐλπίδων εἶχεν οἰκοδομήσει σχολεῖον. Μόνοι ἔλειπον οἱ μαθηταί, αἱ δὲ κοσμοῦσαι τὴν αὐλὴν δύω καστανέαι δὲν ἀνεπλήρουν αὐτούς. Ὁ παιδαγωγὸς ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ σχολεῖον. Ἔκειτο δὲ μακρὰν καὶ ἦτο λίαν ἀνεπαρκές, ἀλλ' ἡ κ. Λεσὰ καὶ αἱ συνεργαζόμεναι αὐτῇ τέσσαρες χῆραι, ἐνθυμηθεῖσαι τὴν παροιμίαν « Μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸ πτηνὸν κτίζει τὴν φωλεάν του» ἐμίσθωσαν τὴν οἰκίαν, ὅπως ἱδρύσωσιν ἐν Παρισίοις ὑποκατάστημα τῶν κυριῶν τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐγκατέστησαν. Ἡ αἴθουσα τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἡ τῶν μαθημάτων περιέλαβον δώδεκα κλίνας, θαλαμίσκοι τινὲς ὑπόστεγοι ὡρίσθησαν πρὸς κατοικίαν τῶν ἐνοίκων κυριῶν, δωμάτιον δὲ βλέπον πρὸς τὸν λαχανόκηπον, διεσκευάσθη ἐκ τοῦ προχείρου εἰς ἐκκλησίαν καὶ οἰκίσκος πλινθόκτιστος, ὅστις τὴν σήμερον εἶναι γαλακτοκομεῖον, ἐχρησίμευεν ὡς νεκρικὸς θάλαμος. Ἦτο δὲ τὸ κατάστημα τοῦτο καὶ στενόχωρον καὶ δύσχρηστον, τὸ νῦν εἶναι λίαν ἀκάθαρτον, ἀλλ' ὅτε ἐχρησίμευεν ὡς νοσοκομεῖον τῶν ἀνιάτων γυναικῶν, ἦτο καθαρώτατον καὶ καθ' ἑκάστην ἐπλύνετο. Τὸ ἵδρυμα φαίνεται ἔχον διασταλτικὴν δύναμιν, καθόσον ὅτε ἐγκατέστησαν ἐν Παρισίοις, αἱ κυρίαι τοῦ Γολγοθᾶ ἦσαν πέντε τὸν ἀριθμόν. Μετὰ παρέλευσιν δὲ ἑνὸς ἔτους ἀνήρχοντο εἰς 246. Ὡς ἡ πόλις τῆς Λυῶνος, καὶ ἡ τῶν Παρισίων ἔσπευσε νὰ εἰσακούσῃ τὰς ἀποτεινομένας αὐτῇ ἱκεσίας πρὸς περίθαλψιν ἀφορήτων δεινῶν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΥΤΣΟΥ

ΒΕΡΕΝΙΚΗ

(Συριακὸν ἱστόρημα ὑπὸ Ἰωάννου Φλάχ.)

Γ'.

Πάντα τὰ ἀνωτέρω εἶχον συμβῆ ἐν ὀλίγαις στιγμαῖς ἐν ᾧ ἡ εὐρεῖα κυρία ὁδὸς τῆς Ἀντιοχείας ἦτο ἀκόμη ὅλη ἔρημος ἀνθρώπων καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις κατοικούντων εὑρίσκοντο βεβυθισμένοι εἰς βαθὺν ὕπνον· πολλοὶ αὐτῶν οὐδ' εἶχον κἂν μάθει τὴν δολοφονίαν τοῦ βασιλέως Ἀντιόχου.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ἔγεινε κίνησις τις ἐν ταῖς ὁδοῖς τῆς Ἀντιοχείας. Ἐν ῥιπῇ δ' ἀνέμου διεδόθη ἡ φήμη περὶ ἀμφοτέρων τῶν πρὸ τῶν ἀνακτόρων φόνων μέχρι τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων προαστείων, καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον πολὺς ὄχλος, διαβὰς τὰς γεφύρας, συνωθεῖτο ἐπὶ τῆς νήσου τῶν ἀνακτόρων· ἅπαντες δέ, ὅπως εὐχαριστήσωσι

τὴν περιέργειαν αὐτῶν, εἶχον πλησιάσει εἰς τ' ἀνάκτορα καὶ ἀνέμενον τὰ μέλλοντα συμβῆναι.

Δὲν εἶχον δ' ἀναμείνει πολὺ οἱ Ἀντιοχεῖς, καὶ ἠνεῴχθησαν αἱ θύραι ἐπί τινος ἐξώστου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐφάνη ὁ Θρασύμαχος, ἄγων διὰ χειρὸς τὸν νεαρὸν Σέλευκον. Ὁ Σέλευκος ἔφερε τὴν βασιλικὴν πορφύραν, τὸ διάδημα καὶ τὸ βασίλειον στέμμα.

— Ἀντιοχεῖς, ἐφώνησεν ὁ Θρασύμαχος διὰ φωνῆς καὶ μακρὰν ἀκουστῆς. Πρὸ ἕνδεκα ἡμερῶν ὁ καλὸς ἡμῶν βασιλεὺς Ἀντίοχος, ὃν οἱ σύγχρονοι διὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπεκάλεσαν Θεόν, ἀπεβίωσεν ἐν Ἐφέσῳ πληγεὶς τὸν ἐγκέφαλον, ἀφοῦ πρότερον εἶχεν ἐκδιώξει τὴν Βερενίκην καὶ ἀποκληρώσει τὸν υἱόν αὐτῆς, ἐκλέξας τὸν Σέλευκον ὡς διάδοχόν του, καὶ παραδοὺς αὐτῷ, διὰ τοῦτο, τὴν βασίλειον σφραγῖδα ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου. Χαιρετίσατε τὸν Σέλευκον ὡς ὑμέτερον βασιλέα καὶ ὁμόσατε νὰ διατηρήσητε τὴν αὐτὴν ἣν καὶ πρὸς τὸν πατέρα του πίστιν!

Τότε ὑπεκλίθη ὁ Ἀντίοχος δὶς πρὸ τοῦ πλήθους, ὅπερ ἐξερράγη εἰς μυριόφωνον ἐπευφημίαν, ἥτις ἐν βραχεῖ ἀντήχησεν ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν καὶ ἀπὸ οἶκον εἰς οἶκον.

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν συνηθροίζετο στρατὸς πρὸ τῶν βασιλείων. Ὅτε δὲ ἦσαν παρατεταγμένοι, ἐφάνησαν ὁ Σέλευκος καὶ ὁ Θρασύμαχος μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ φέροντες λαμπρὰς πανοπλίας. Ὁ στρατὸς ἐξεκίνησε παρευθύς, ὁ δὲ λαὸς ἀμφοτέρωθεν τῆς κυρίας ὁδοῦ φρενητιωδῶς ἐπευφήμει καὶ συνῴδευε τοὺς πολεμιστὰς διὰ προσφωνήσεων μὴ γνωρίζων ἀκριβῶς ὁποῖος ὁ σκοπὸς τῆς στρατιωτικῆς ταύτης πορείας.

Ζ'.

Τὸ ἅρμα τῆς Βερενίκης εἶχε διέλθει τὰ τείχη καὶ τὰ ὀχυρώματα τῶν ἐπαύλεων τῆς Δάφνης, καὶ ἔστη πρὸ τοῦ οἴκου τοῦ Εὐμένους, τοῦ ἄρχοντος τοῦ μικροῦ τούτου χωρίου, ὅπερ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς μεμακρυσμένον προάστειον τῆς Ἀντιοχείας. Ὅλος ὁ παροιμιώδης παράδεισος τῆς Δάφνης ὁ νοτιοδυτικῶς τῆς Ἀντιοχείας κείμενος, θαῦμα καλλονῆς καὶ ἐρωτικῆς χάριτος, ὁ ἔχων περιφέρειαν ὀγδοήκοντα σταδίων, εἶχεν ἤδη ἱδρυθῆ ὑπὸ τοῦ πρώτου Σελεύκου Νικάτορος, ἐπὶ τῆς ὡραιοτάτης θέσεως τῶν περιχώρων, ἐπὶ τῆς νοτίου κλιτύος ἥτις ἔκειτο μεταξὺ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Λαοδικείας, ἤτοι μεταξὺ τῆς Ἀντιοχείας καὶ τῆς Μεσογείου. Ἐφημίζοντο δ' ἐν αὐτῇ ὁ θαυμάσιος ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ περιβαλλόμενος ὑπὸ παμπαλαίων κυπαρίσσων, αἱ ἐκ μαρμάρου στοαί, αἱ ἐπαύλεις, αἱ λίμναι, τὰ λουτρά, οἱ κῆποι, οἱ φοινικῶνες καὶ τὰ πανδοχεῖα αὐτοῦ. Διεβρέχετο δὲ τὸ τοπεῖον ὑπὸ δύο πολυφλοίσβων ῥυάκων, οἵτινες ταχύρροες ἐκ τῶν νοτίων ὀρέων ἐχύνοντο εἰς τὸν Ὀρόντην. Τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα τὰ ἱδρυθέντα βορειοανατολικῶς τοῦ περιβόλου ἐξικνοῦντο μέχρι τῆς κοίτης τοῦ Ὀρόντου. Περιεβάλλοντο δὲ ὑπὸ τειχῶν καὶ ὀχυρωμάτων καὶ εἶχον πάντοτε δίκην μεγάλου στρατῶνος φρουρὰν ἐκ πολλῶν ἑκατοντάδων ἀνδρῶν, πρὸς φύλαξιν τοῦ περιβόλου καὶ τῶν ἀνακτόρων, ἥτις ἦτο τοσούτῳ μᾶλλον ἀναγκαία καθ' ὅσον ἡ αὐλὴ σχεδὸν πάντοτε διέμενεν ἐν τοῖς ἀσπκοῖς ἀνακτόροις. Ἐν ᾧ δὲ τὰ ἀνάκτορα μᾶλλον ἐξετείνοντο πρὸς ἀνατολάς, τὰ κτίρια διὰ τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἔκειντο μᾶλλον πρὸς βορρᾶν καὶ ὑψοῦντο ἀποτόμως ἄνωθεν τῶν ὀχθῶν τοῦ Ὀρόντου· ἀποτομωτάτη μάλιστα ἦτο ἡ θέσις τοῦ οἴκου τοῦ φρουράρχου Εὐμένους. Πάντα δὲ τὰ κτίρια ταῦτα περιέβαλλον ἀρκετὰ εὐρύχωρον ἐσωτερικὴν πλατεῖαν, ἥτις ἦτο προσδιωρισμένη διὰ τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις.

Ὅτε δὲ τὸ ἅρμα τῆς Βερενίκης προήλασε τοῦ οἴκου τοῦ Εὐμένους, ἐξῆλθεν ἀμέσως οὗτος, ἀνὴρ εὔχαρις καὶ πολιοπώγων, καὶ ἐχαιρέτισε τὴν βασίλισσαν μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ. Ἀλλὰ μόλις ἔμαθε τὴν θλιβερὰν αἰτίαν τῆς ἐλεύσεως τοῦ βασιλικοῦ ἅρματος, καὶ ἐν τῷ ἅμα ἠλλάχθη ὁ τρόπος αὐτοῦ. Ἐκάλεσε πάραυτα νεώτερον ἀξιωματικόν, ὅστις πάλιν δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς μετέδωκε τὴν διαταγὴν εἰς ἄλλους, μεθ' ἣν στρατιῶται ἐν σπουδῇ ἔτρεχον τῇδε κἀκεῖσε. Ἐνὸλίγαις στιγμαῖς ὡπλίσθη ὅλος ὁ στρατὸς ὁ φρουρῶν ἐν Δάφνῃ, ἐν ᾧ ἐπίσης ταχέως πλεῖστοι ἔφιπποι ἀγγελιοφόροι ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν Τύρον καὶ τὴν Δαμασκόν, ἵνα καταστήσωσι γνωστὴν τὴν πτῶσιν τῆς Βερενίκης καὶ προσκαλέσωσι κατεπειγόντως ἐπικουρίαν.

Μετ' ὀλίγον ἔφθασαν ἐξ Ἀντιοχείας οἱ πρῶτοι ἀποδράντες στρατιῶται, τὸ πλεῖστον Γαλάται μισθωτοί, ἀνήκοντες εἰς τὴν σωματοφυλακὴν τῆς Βερενίκης, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ μείνωσι πιστοὶ εἰς τὴν ἄνασσαν αὐτῶν. Μετ' αὐτῶν δὲ ἦλθον καὶ αἱ γυναῖκες τῶν ἀνακτόρων, ἐν αἷς εὑρίσκετο ἡ Γοργώ, ἥτις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀντιόχου οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἶχε πλέον νὰ μένῃ ἐν τοῖς βασιλείοις.

Μόλις δὲ εἶχον συνταχθῇ οἱ πιστοὶ μείναντες στρατιῶται μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἡ Βερενίκη εἶχε καταλάβει, ἕνεκεν ἀσφαλείας, μετὰ τῶν θερκπαινίδων αὐτῆς τὸν κατώτερον ὄροφον τῆς οἰκίας τοῦ Εὐμένους, ἐν τῷ ὁποίῳ μέχρι τοῦδε ἦτο στρατιωτικὴ φρουρά, καὶ αἱ πύλαι ἐκλείσθησαν, οἱ στρατιῶται διεμοιράσθησαν ἐπὶ τῶν τειχῶν καὶ τὰ πάντα προητοιμάσθησαν πρὸς τακτικὴν πολιορκίαν, ἐν ᾧ ἐν τῷ μέσῳ τῆς περικεκλεισμένης πλατείας ἐκομίσθησαν ἐφ' ἁμαξῶν πίθοι καὶ ἀμφορεῖς ὅπως βρασθῇ ἔλαιον καὶ ὕδωρ. Ἦτο δὲ καὶ ἀνάγκη τοιαύτης σπουδῆς διότι ἀμέσως ὡς ἐτοποθετήθησαν οἱ καταπέλται ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἐπέλαμψαν μακρόθεν αἱ πανοπλίαι τῆς προχωρούσης στρατιᾶς τῶν Συρίων.

Ὁ Εὐμένης προσεκλήθη διὰ κήρυκος, ὅπως παραδώσῃ τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα τῆς Δάφνης μεθ' ὅλης τῆς φρουρᾶς, καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἀπεποιήθη, ὁ συριακὸς στρατὸς περιέβαλεν αὐτὰ καὶ ἤρξατο ἡ πολιορκία. Ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο τόσῳ εὔκολον ὅσον ἐφαντάζετο ὁ Σέλευκος. Εὐθὺς ὡς οἱ Σύριοι ἤνοιγον ῥῆγμα, ἀμέσως τοῦτο ἐπληροῦτο πάλιν, καὶ ὅτε, ἀγόμενοι, ὑπ' ἐλπίδων, ἐπειρῶντο ἐφόδου, ἔπιπτε πυκνὴ χάλαζα βελῶν ἐπὶ τὰ ἐφορμῶντα στίφη, οἱ δὲ πρῶτοι ἐπὶ τὰ τείχη ἀφεκνούμενοι κατεκαίοντο ὑπὸ ζέοντος ὕδατος ἢ ἐλαίου οὕτως ὥστε κατέπιπτον ὀλολύζοντες.

Οὕτω παρῆλθον ἤδη ἓξ ἡμέραι ἀπὸ τῆς πολιορκίας καὶ ὁ συριακὸς στρατὸς θὰ ἐθρήνει ἀναριθμήτους νεκρούς, ἂν μὴ σχεδὸν καθ' ἑκάστην προσήρχοντο ἐπικουρίαι ἐξ Ἀντιοχείας. Ὁ Σέλευκος ἦτο ἤδη πολὺ ἀνυπόμονος, ἐπειδὴ αἱ εἰδήσεις ἃς ἐλάμβανε δι' ἀγγέλων ἦσαν ὀσημέραι μᾶλλον δυσάρεστοι. Ἀπανταχοῦ ἐπεκράτει μεγίστη ταραχὴ ὡς ἐκ τῶν ἀνοσιουργημάτων τῶν τελεσθέντων ἐν Ἐφέσῳ καὶ Ἀντιοχείᾳ. Ὁ αἰγύπτιος βασιλεὺς Φιλάδελφος εἶχεν ἀποθάνει, καταπονηθεὶς ὑπὸ τῆς ἐκδιώξεως τῆς Βερενίκης, τῆς πεφιλημένης θυγατρός, καὶ τῆς ἕνεκεν τούτου ἐπερχομένης ματαιώσεως τῆς ἰδέας διαρκοῦς εἰρήνης μεταξὺ Συρίας καὶ Αἰγύπτου· ἀλλ' εἶχε παραγγείλει εἰς τὸν διάδοχον αὐτοῦ Εὐεργέτην, τὸν ἀδελφὸν τῆς Βερενίκης, εὑρισκόμενον εἰς τὰ βόρεια τοῦ βασιλείου, νὰ ἐκδικηθῇ φοβερὰ τὴν Συρίαν. Οὗτος δὲ εἶχε διατάξει κατεπείγοντας ἐξοπλισμοὺς ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Ἀσίᾳ, ἵνα ἐκτελέσῃ τὸν πρὸς τὸν πατέρα ὑπεσχημένον πόλεμον. Θὰ ἐπετύγχανον οἱ ἐχθροὶ τοῦ Σελεύκου νὰ ἐλευθερώσωσι τὴν νόμιμον βασίλισσαν Βερενίκην καὶ νὰ ἐγκαταστήσωσιν αὐτὴν πάλιν;

Τοιαύτας μελαγχολικὰς σκέψεις εἶχεν ὁ Σέλευκος ἑσπέραν τινὰ ὅτε μετὰ τοῦ Θρασυμάχου ἐβάδιζε κατὰ μῆκος τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ τείχους καθ' ἣν ἀκόμη οὐδεμία εἶχεν ἐπιχειρηθῇ ἔφοδος. Τὰ ὀχυρώματα ἐνταῦθα ἦσαν συνέχεια τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Εὐμένης. Ἀλλ' ὑψοῦντο ἐπὶ καθέτου κατακρημνιζομένου βράχου ὅστις ἐν ἀποστάσει περὶ τοὺς δεκαπέντε πόδας πρὸς τὰ κάτω σχηματίζων μικρὸν πεδίον, κατέπιπτε πάλιν ἀποτομώτατα εἰς τὰ φλοισβοῦντα ὕδατα τοῦ παραρρέοντος Ὀρόντου. Ἂν ἐπετυγχάνετο ἡ ἀναρρίχησις τῆς ἀκροτάτης κορυφῆς τοῦ βράχου, ἴσως κατωρθοῦτο νυκτερινὴ ἐπίθεσις διὰ τῶν κατωτέρων θυρίδων τοῦ οἴκου! Ἐν ᾧ δὲ οἱ δύο οὗτοι σιγηλὰ λαλοῦντες ἀντήλλασσον τὰς ἰδέας αὐτῶν, ἤκουσαν κάφνης διεδόμενον σύνθημα ἐκ μιᾶς τῶν κατωτέρων θυρίδων, μεθ' ὃ γυναικεία φωνὴ ἠρώτησε·

— Εἶνε ὁ βασιλεὺς ἐκεῖ κάτω;

Δοθείσης δὲ καταφατικῆς ἀπαντήσεως, ἐξηκολούθησεν ἡ γυνή

— Μόνον ἂν ὁ βασιλεὺς εἶνε μόνος θὰ ἀνακοινώσω πρὸς αὐτὸν σχέδιον, δι' οὗ θὰ δυνηθῇ νὰ κυριεύσῃ τὴν Δάφνην.

Ὁ Θρασύμαχος ἀπεμακρύνθη ἡσύχως, ὅτε αἴφνης κατεβιβάσθη ἰσχυρὸν καλώδιον, δι' οὗ κατῆλθε νεαρὰ κόρη, φέρουσα χιτῶνα ὑψηλὰ περιεζωσμένον. Ὅτε δὲ ἤγγισε τὴν γῆν ἐγνωρίσθη ὡς ἡ Γοργώ, ἡ σύντροφος τῆς Βερενίκης. Ἀνεκοίνωσε δὲ αὕτη εἰς τὸν Σέλευκον, ὅτι τὴν ἑσπέραν τῆς ὑστεραίας ἔμελλε νὰ τελεσθῇ μικρὰ αἰγυπτιακὴ ἑορτή, καθ' ἣν θὰ ἦτο δυνατὴ αἰφνιδία ἐπιδρομή. Αὕτη ἡ ἰδία ἤθελε τὸ πρῶτον ῥίψει ἐκ τοῦ παραθύρου καλώδιον, δι' οὗ ἠδύναντο ν' ἀναρριχηθῶσιν ὁ βασιλεὺς μετά τινων ἀξιωματικῶν, καὶ τότε ν' ἀνοίξωσι τὴν θύραν τὴν ἄγουσαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Εὐμένους, δι' ἧς ὁ Θρασύμαχος ἔμελλε νὰ εἰσαγάγῃ τὴν στρατιάν.

— Σοὶ εὐγωμονῶ τὰ μέγιστα, ἐρασμία Γοργώ, διὰ τὴν συμβουλὴν ταύτην, εἶπεν ὁ βασιλεύς. Πῶς δύναμαι ν' ἀνταποδώσω τὴν εὐεργεσίαν ἣν παρέχεις εἰς τὸ συριακὸν βασίλειον;

— Ἀγάπα με, βασιλεῦ· ἀπεκρίθη ἡ αἰγυπτία, ὅταν θὰ κυριεύσῃς τὴν Δάφνην καὶ θὰ εἶμαι εὐτυχής!

Τότε ἐνηγκαλίσθη ὁ βασιλεὺς τὴν κόρην καὶ ἔθλιψε αὐτὴν περιπαθῶς ἐπὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ. Ἀμέσως μετὰ ταῦτα ἀνερριχήθη ἡ Γοργώ, δικην γαλῆς, ἐπὶ τοῦ σχοινίου, ὅπερ ἐκράτει ὁ Σέλευκος, ὅπως μὴ ταράσσηται καὶ μὴ βλαβῇ ἡ κόρη προστριβομένη ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων βράχων.

Τὴν ἑπομένην ἑσπέραν μόνον οἱ ἀναγκαιότατοι φρουροὶ εἶχον ταχθῆ, ὁ δὲ λοιπὸς στρατὸς ἐτέλει ἑορτὴν τοῦ Ὀσίριδος. Ἡ Βερενίκη ἐκάθητο πενθηφοροῦσα μετὰ τῶν γυναικῶν αὐτῆς ἐν τῷ πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς πλατείας τῶν ἀνακτόρων κειμένῳ ἰσογείῳ γυναικωνίτῃ, ἅπασαι δὲ ἦσαν ἀπησχολημέναι περὶ μικρὰς γυναικείας ἐργασίας. Πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀποχωρήσει ἐκεῖθεν ὁ διοικητὴς Εὐμένης, ὅστις διὰ φωνῆς ὑποτρεμούσης ἐκ χαρᾶς ἀνήγγειλεν αὐτῇ τὴν εἴδησιν κατασκόπου τινός, ὅτι ἐπικουρία ἐκ Δαμασκοῦ εὑρίσκετο καθ' ὁδόν. Τότε ἡ Γοργὼ κατέλιπεν ἀθορύβως τὸ δωμάτιον. Αἴφνης ἠκουσαν αἱ γυναῖκες θόρυβον ἐν τῷ παρακειμένῳ δωματίῳ. Ἡ Βερενίκη ἀνεπήδησε καὶ, ἀνοίξασα βιαίως τὴν θύραν, εἶδε κάθοπλον πολεμιστὴν ὅστις εἰσεῖρπε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν διὰ τῆς θυρίδος. Κραυγάσασα ὠπισθοχώρησεν, ἠνέῳξε τὴν πρὸς τὸν πρόδομον θύραν καὶ ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ τοίχου ξίφος ἐκ τῶν πολλῶν ἐκεῖ συνήθως κρεμαμένων. Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, εὑρίσκοντο ἤδη ἐκεῖ ὁ Σέλευκος μετὰ τριῶν ἀξιωματικῶν.

Ἡ βασίλισσα ἀνέσπασε τὸ ξίφος καὶ ἐπέπεσε

κατὰ τῶν ἀνδρῶν, ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες αὐτῆς ἐξέβαλλον ἀγρίους ὀδυρμούς.

— Δειλοὶ δολοφόνοι, ἐφώνησεν ἡ βασίλισσα, ἐπιπίπτετε κατὰ γυναικῶν ἀόπλων;

Οἱ ἀκόλουθοι τοῦ βασιλέως ὥρμησαν ἐπὶ τῆς Βερενίκης διὰ γυμνοῦ ξίφους, ἀλλ' ὁ Σέλευκος ἀνετίναξεν ἰσχυρῶς τὰ ξίφη αὐτῶν μακράν, ἀναφωνῶν·

— Ἐμὴ ἔστω ἡ γυνή, ἐμὴ μόνον! Ἔχω ὑποσχεθῆ τὴν κεφαλήν της εἰς τὴν μητέρα μου!

Μόλις δ' εἶχε προφέρει τὰς λέξεις ταύτας καὶ ἐνεπάγη τὸ ξίφος τῆς Βερενίκης εἰς τὸν δεξιὸν αὐτοῦ βραχίονα· ἀλλὰ κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν στιγμήν, πρὶν ἢ ἡ Βερενίκη δυνηθῇ νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ ξίφους αὐτῆς πρὸς ἄμυναν, ὁ Σέλευκος ἐνέβαλε τὸ ξίφος αὐτοῦ εἰς τὸ στῆθος τῆς βασιλίσσης. Ἡ λεπὶς ἐθραύσθη καὶ ῥύαξ αἵματος βασιλείου ἀνεπήδησε μακράν. Ἡ Βερενίκη ἔπεσεν ἄναυδος χαμαί. Ματαίως δ' εἶχε προσπαθήσει ἡ Ἀρσινόη ν' ἀναστείλῃ τὴν ὁρμὴν τῆς θανατηφόρου λεπίδος.

Οἱ σύντροφοι τοῦ βασιλέως ἐπέδραμον τότε κατὰ τῶν ἄλλων ἀόπλων γυναικῶν καὶ ἐφόνευσαν ἁπάσας, ὀδυνηρῶς θρηνούσας, ἐν ᾧ αἱ κραυγαὶ τῶν διὰ τῆς πόλης στρατευμάτων ἐπλησίαζον ὁλονέν, ἠκούετο δὲ καὶ ἀπὸ τῆς εὐρυτέρας νοτίας πύλης ζωηρὸς θόρυβος, ὥστε εἰκάζετο ὅτι καὶ ἐκείνη ἡ πύλη εἶχεν ἤδη ἀνοιχθῆ.

Ταύτης τῆς στιγμῆς ἐπωφελήθησαν οἱ σύντροφοι τοῦ βασιλέως ὅπως ἐπιδέσωσι τὸν βραχίονα αὐτοῦ, αἱμάσσοντα δεινῶς. Ἀλλὰ τότε, ἐν ᾧ αἱ ἐπὶ νίκῃ κραυγαὶ τῶν συριακῶν στρατευμάτων ἠντήχουν ὁλονέν ἐγγύτερον, ὁ δὲ κτύπος τῶν ξιφῶν ὁλονὲν ἐγίνετο ζωηρότερος καὶ δυνατότερος, προσέβαλε τὸ οὖς τοῦ βασιλέως ἀλλόκοτος ἦχος. Δὲν ἦτο ἵππων καλπασμός, ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἐγγύτερον ἀκουόμενος κρότος, ὁ χαιρετιζόμενος ὑπὸ βλασφήμων ἀρῶν, καὶ συνοδευόμενος ὑπ' ἀγρίου κραδασμοῦ ξιφῶν καὶ γοερῶν κραυγῶν τῶν τετραυματισμένων καὶ τῶν ὑπὸ τῶν ἵππων καταπατουμένων; Δὲν ἦσαν τὰ ἀκουόμενα ζωηραὶ προσφωνήσεις ἐν ξένῃ γλώσσῃ; Ναί, ἰδοὺ ὁρμῶσιν ἤδη τινὲς ἱππεῖς.

Μετά τινας στιγμὰς διερρήχθη βιαίως ἡ θύρα καὶ ὑψηλὸς ἀξιωματικὸς συνοδευόμενος ὑπὸ πολλῶν ἄλλων, φερόντων λευκοὺς μανδύας καὶ ἐχόντων ἀνὰ χεῖρας τὴν κυρτὴν ἀραβικὴν σπάθην εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον. Αὐθωρεὶ ὁ Σέλευκος μετὰ τῶν συντρόφων αὐτοῦ μετέβησαν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον, ἐπεζύγωσεν αὐτό, καὶ οὕτως εὗρον πάντες καιρὸν ν' ἀποδράσωσι διὰ τοῦ κρεμαμένου σχοινίου.

Ὁ ὑψηλὸς ἱππεὺς δὲν ἐδράδυνε μεταξὺ τῶν πεφονευμένων γυναικῶν ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν Βερενίκην, ἥτις ἔχουσα τὴν ὠχρότητα τοῦ θανάτου ἔκειτο χαμαὶ συμπιέζουσα δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν τὴν πληγήν. Μεστὸς ὀδύνης ἔκλινε τὸ γόνυ πρὸ αὐτῆς·

— Βερενίκη, εἶπεν ἀγωνιῶν καὶ συγκεκινημένος, δραττόμενος τῆς χειρὸς αὐτῆς. Δὲν μὲ ἀναγνωρίζεις, πεφιλημένη ἀδελφή;

— Ὦ Εὐεργέτα, ἀπεκρίθη ἡ Βερενίκη διὰ φωνῆς μόλις ἀκουομένης, πεφιλημένε ἀδελφέ... ἐφάνησαν σκληροὶ πρὸς ἐμέ... πολὺ σκληροί... πρῶτον ἐμέ... μὲ μετεχειρίσθησαν ὡς αἰχμάλωτον... ἔπειτα τὸ ἄτυχὲς παιδίον... τὸ ἐφόνευσαν... ἡ Γοργὼ μὲ ἐπρόδωκεν... ἐδῶ... ὡς αἰχμάλωτοι ὑπήρξαμεν... τώρα ἐφονεύθησαν ὅλαι... ὦ Εὐεργέτα... ἐκδίκησόν με... διὰ τὰ... ἐγκλήματα ταῦτα!

Οἱ ὀφθαλμοί της ἐκλείσθησαν. Ἡ Βερενίκη ἐξέπνευσε.

Τότε ἐπίεσεν ὁ Εὐεργέτης σπασμωδικῶς τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν καὶ ἐστέναξεν ὡς παιδίον. Ἄφωνοι δὲ καὶ τεθλιμμένοι ἵσταντο οἱ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ περὶ τὴν νεκρὰν βασίλισσαν.

Μετά τινας στιγμὰς ἡ συγκινητικὴ σκηνὴ διεκόπη ὑπὸ Ἀράβων οἵτινες βιαίως ἐξῆλθον καὶ ἔσυρον τὴν Γοργὼ ἀπὸ τῆς κόμης κραυγάζουσαν διηνεκῶς Ἔλεος, ἔλεος! Ὅτε δ' ἐδήλωσαν, ὅτι αὕτη ἦτο ἡ προδότις ἡ ἀνοίξασα τὴν πύλην, ἐφώνησεν ἀξιωματικός τις·

— Φονεύσατέ την!

Ἐν τῷ ἅμα ἐγυμνώθη κυρτὴ σπάθη, ἠκούσθη ὁ ῥοῖζος κτυπήματος καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς κόρης ἐκυλίσθη ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν πεφονευμένων γυναικῶν ἐν ᾧ ὁ κορμὸς ἔπιπτε κατὰ γῆς.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπληροῦτο τὸ μέγα δωμάτιον. Οἱ πεντακόσιοι Ἄραβες ἱππεῖς οἱ ἐπιχειρήσαντες εἰκοσάωρον πορείαν ἀπὸ τῆς Δαμασκοῦ χάριν τῆς ἐλευθερώσεως τῆς βασιλίσσης εἶχον περάνει τὸ ἔργον αὐτῶν. Ἐν ᾧ δ' οἱ Σύριοι ἐπιδρομεῖς μόνον μέρος τῆς φρουρᾶς τῆς Δάφνης εἶχον φονεύσει, μεταξὺ δὲ αὐτῶν βεβαίως πιστοὺς Γαλάτας σωματοφύλακας τῆς βασιλίσσης καὶ τὸν γενναῖον Εὐμένην οἵτινες πρῶτοι εἶχον ἐπιπέσει κατὰ τῶν Συρίων, τὸ συριακὸν στράτευμα σχεδὸν κατασυντρίβη ὑπὸ τῶν ὄπισθεν ἐπελαυνόντων Ἀράβων· μικρὸν μόνον μέρος ἐσώθη ἐν τῷ ἀσύλῳ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος ἢ εἰς Ἀντιόχειαν ἔνθα ἤδη πρὸ αὐτῶν εἶχον φθάσει ὁ τετραυματισμένος Σέλευκος καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοῦ ἐπὶ ζωηρῶν ἵππων ἵνα ἀμέσως καλέσωσιν εἰς τὰ ὅπλα ὅλην τὴν φρουρὰν τῆς Ἀντιοχείας καὶ ἀποστείλωσιν ἀγγέλους εἰς Σελεύκειαν, Λαοδίκειαν, καὶ Πιερίαν. Αὐτόσε δ' εἶχε φθάσει ἡ φοβερὰ ἀγγελία ὅτι Αἰγύπτιος στόλος εὑρίσκετο καθ' ὁδὸν πρὸς τὴν Σελεύκειαν ὅπως μετὰ τοῦ στρατοῦ ἐπιχειρήσωσιν ἐπιδρομὴν κατ' αὐτῆς τῆς Ἀντιοχείας.

Νῦν δ' ἐφώρμων οἱ Ἄραβες εἰς τὸν οἶκον τοῦ Εὐμένους ἵνα ἴδωσι τὴν βασίλισσαν. Ἤδη ἦτο πλῆρες τὸ δωμάτιον ἔνθα ἔκειτο τὸ πτῶμα τῆς βασιλίσσης, ὡς καὶ ὁ πρόδομος, καὶ πολλοὶ τῶν ἡλιακῶν πολεμιστῶν ἐθρήνουν γοερῶς ἐπὶ τῷ πρὸ αὐτῶν θεάματι, οἱ δ' ἄλλοι ἔφιπποι ἵσταντο ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ οἴκου πλατείας καὶ ἤθελον μόνον ἓν βλέμμα νὰ ῥίψωσι διὰ τῆς θυρίδος, ὅτε ἠγέρθη ὁ βασιλεὺς Εὐεργέτης, καταστείλας τὰ δάκρυα καὶ τὴν λύπην·

— Ἄνδρες Αἰγύπτιοι! Σεῖς ὅλοι εἶσθε μάρτυρες τῆς προδοσίας, τῆς ἀνανδρίας καὶ τῆς δολοφονίας τῆς διαπραχθείσης ὑπὸ τῶν Συρίων κατὰ τῆς νομίμου αὐτῶν ἀνάσσης, τῆς πεφιλημένης ἀδελφῆς. Ἐπειδὴ ἐπεχειρήσατε τὴν πορείαν ταύτην ἵνα ἐλευθερώσητε τὴν θυγατέρα τοῦ βασιλέως ὑμῶν, ὀμόσατε ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου αὐτοῦ πτώματος, ὅτι δὲν θέλετε βάλει πάλιν τὸ ξίφος εἰς τὸν κολεὸν πρὶν ἢ ἐκδικήσητε τὸν θάνατον τῆς ἀνάσσης. Θὰ ἐξεγείρω πόλεμον ὃν οὐδέποτε ὁ κόσμος εἶδε, ὥστε ὅλη ἡ γῆ νὰ τρέμῃ! Ὅλον τὸ ἀνόσιον τοῦτο βασίλειον, ἐν ᾧ συνέβησαν τὰ κακουργήματα ταῦτα, πρέπει νὰ καταστραφῇ! Ἤδη ἤρχισαν αἱ προπαρασκευαὶ πρὸς πόλεμον ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἀσίᾳ! Πανταχόθεν ἡ ἀγανάκτησις ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀνοσιουργημάτων καὶ ὠμοτήτων ἀναγκάζει καὶ τὸν ἀνήλικα παῖδα νὰ ἑλκύσῃ τὸ ξίφος! Ἤδη ἰσχυρὸς στόλος πλέει πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ὀρόντου! Ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὰ σύνορα καὶ ἂς ἀναμείνωμεν ἕως αἱ κατὰ γῆν προπαρασκευαὶ συντελεσθῶσι! Τώρα δέ, φίλοι, δότε τροφὴν εἰς τοὺς ἵππους ἐπειδὴ ἐντὸς ἡμισείας ὥρας πρέπει ν' ἀναχωρήσωμεν!

Ἀγρία φανατικὴ κραυγὴ ἐπηκολούθησε τὰς λέξεις ταύτας τοῦ βασιλέως, ὅλα τὰ ξίφη ἀνεσπάσθησαν, καὶ εἰς δεῖγμα τῆς ἀποδοχῆς ἐκραδάνθησαν περὶ τὰς κεφαλὰς διὰ βιαίων κινήσεων. Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ἤλαυνεν ἔφιππος στρατὸς πρὸς τὴν Δαμασκόν, δύο δ' ἐκ τῶν ἱππέων τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς ἔφερον τὸ πτῶμα τῆς βασιλίσσης περιτετυλιγμένον ἐντὸς ὑφασμάτων καὶ δεδεμένον ἐφ' ἵππου, μὴ φέροντος ἱππέα. Ὅτε δ' ἐφάνη τὸ λυκαυγὲς οἱ ἱππεῖς ἦσαν ἤδη μακρὰν τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἐγένετο ὁ φόνος· νέος δὲ στρατὸς ἀπεστέλλετο ἐξ Ἀντιοχείας εἰς Δάφνην μόνην ἔχων ἐντολὴν νὰ ἐνταφιάσῃ τοὺς φονευθέντας Συρίους καὶ νὰ μεταφέρῃ οἴκαδε τοὺς τραυματίας ἢ νὰ νοσηλεύσῃ αὐτοὺς ἐν τοῖς τεμένεσι τοῖς κειμένοις πλησίον τῆς Δάφνης.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα τὰ συμβάντα ἦτο τετελεσμένη ἡ πρώτη πρᾶξις τοῦ αἱματηροῦ τούτου δράματος. Ἡ Ἀντιόχεια εἶχε κυριευθῆ ὑπὸ τῶν αἰγυπτιακῶν στρατευμάτων.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ).

**Λ

Η ΕΥΓΕΝΕΙΑ

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ὁ νέος, πάντες ἐστράφησαν νὰ τὸν ἴδωσι. Ἦτο πολὺ ὑψηλός, πολὺ ὠχρός, πολὺ ξανθός. Λεπτὸς μύσταξ ἐσκίαζε μόλις τὸ ἄνω χεῖλος αὐτοῦ· ἔφερε στολὴν ἀξιωματικοῦ, ἐπὶ ταύτης δὲ τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς, καὶ ἐβάδιζε στηριζόμενος ἐπὶ δύο βάκτρων.

Ἡ θέα τραυματίου νέου συγκινεῖ πάντοτε μετὰ τὸν ἀτυχῆ πόλεμον τοῦ 1870, συγκινεῖ μέχρι βαθέων τῆς καρδίας, διότι ὑπενθυμίζει τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν δυσπραγίαν· ὁ ἀκρωτηριασμὸς τοῦ στρατιώτου ἀναμιμνήσκει τὸν ἀκρωτηριασμὸν τῆς πατρίδος.

— Τίς εἶνε ὁ νέος οὗτος; ἠρώτησα ζωηρῶς τὸν γειτονά μου. Πῶς τόσον νέος ὢν εἶνε ἀξιωματικὸς καὶ φέρει τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς; τὸ τραῦμά του εἶνε δεινότερον τραύματος; μὴ ἀπειλεῖ ν' ἀφήσῃ αὐτὸν ἀνάπηρον;

Ἔμαθον τότε ὅτι ἐκαλεῖτο Παῦλος Δερουλέδ, ὅτι εἰκοσαετὴς (εἶχον παρέλθῃ ὀκτὼ ἔτη ἔκτοτε) κατετάχθη ἐθελοντὴς εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Σεδάν, ὅτι αἰχμαλωτισθεὶς καὶ ἀχθεὶς εἰς Γερμανίαν ἀπέδρα καὶ ἐπιστρέψας κατετάχθη ἐκ νέου εἰς τὸ σῶμα τοῦ Βούρβαχη, ὅτι μετὰ τὴν συνθηκολόγησιν κατετάχθη τὸ τρίτον εἰς τὸν στρατὸν τῶν Βερσαλλιῶν πολεμήσας κατὰ τῶν κομμουνιστῶν, ὅτι τὸ παράσημον ἔλαβεν ἐν τῇ μάχῃ τῆς Βιλλερσέξελ, ὅτι τὸ τραῦμα αὐτοῦ, ὅσον σοβαρὸν καὶ ἂν ἦτο, δὲν ἔμελλε ν' ἀφήσῃ ἴχνη, καὶ τέλος ὅτι καίτοι τραυματίας, πλούσιος, λόγιος, ἔμενεν αὐθόρμητος ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ, ἀποφασίσας ν' ἀφιερώσῃ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀγχίνοιαν καὶ πάσας τὰς δυνάμεις εἰς ἀγωγὴν τῶν στρατιωτῶν του.

Εἶχον ἕνα ἥρωα ἐνώπιόν μου. Βαθεῖα μὲ κατέλαβε συγκίνησις, τοσούτῳ μᾶλλον βαθυτέρα καθόσον ὑπῆρξε διπλῆ.

Ὁ ἡρωϊσμὸς ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσιοκτὼ ἐτῶν συνεπάγεται κίνδυνον εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἥρωα. Τηλικοῦτος θυμασμὸς περικυκλοῖ αὐτόν, τοιαύτη ἡδεῖα καὶ ἐνθουσιώδης συμπάθεια τὸν ὑποδέχεται ὥστε εἶνε δύσκολον νὰ μὴ τὸν καταστήσωσιν ὑπερήφανον.

Πῶς ν' ἀποκρούσῃ, ἐνδομύχως, ἀλαζονικήν τινα αὐταρέσκειαν καὶ πῶς νὰ δυνηθῇ νὰ μὴν ἐκδηλώσῃ αὐτήν; Εἶνε ἀράγε δυνατὸν νὰ ᾖ τις ἥρως ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ χωρὶς νὰ εἶνε φίλαυτος καὶ χωρὶς νὰ δεικνύῃ τοῦτο διὰ τοῦ βλέμματος, τῶν κινήσεων, τοῦ τόνου τῆς φωνῆς αὐτοῦ; Ἀλλ' ἔκπληξιν μοι ἐνεποίησε οὐ μόνον ἡ μετριοφροσύνη τοῦ νέου ἐκείνου, ἀλλ' ἕτερόν τι προσὸν ἔτι μᾶλλον ἀντικείμενον εἰς τὴν ματαιοδοξίαν, διότι τὸ προσὸν τοῦτο εἶνε σεβασμὸς ἀπονεμόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους, εἶνε ἡ λήθη ἑαυ-

τοῦ ὑπὲρ τῶν ἄλλων, τὸ προσὸν δὲ τοῦτο εἶνε ἡ εὐγένεια. Ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτο ἀληθῶς εὐγενής. Ἡ λέξις αὕτη ἴσως φανῇ εἴς τινας πεπαλαιωμένη καὶ ὁ ἔπαινος λίαν γλίσχρος.

Ἡ εὐγένεια δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ. Ἄλλοτε ἦσαν σπάνιοι ἐν ταῖς αἰθούσαις οἱ μὴ ἀβρόφρονες, σήμερον εἶνε σπάνιοι οἱ ἀβρόφρονες;

Βλέπομεν γονεῖς τινας ἀφαιροῦντας τὴν εὐγένειαν ἀπὸ τῆς πρώτης ἀγωγῆς, ὡς ἐπιτιθεμένον τι καὶ τυραννικόν. Φρονοῦσιν ὅτι τὸ νὰ ἐκβάλλῃ παιδίον τι τὸν πίλον εἰσερχόμενον εἰς αἴθουσαν καὶ προσαγορεύσῃ τοὺς ἐν αὐτῇ, ὅταν δὲ ἀπέρχηται πρὸς ὕπνον συνοδεύῃ τὴν καλὴν νύκτα του μὲ ἓν φίλημα, ἀποτελοῦσι κοινωνικὸν ἐξαναγκασμὸν μὴ συμβιβαζόμενον πρὸς τὰ θελκτικώτερα προσόντα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἅτινα εἶνε ἡ φυσικότης καὶ ἡ εἰλικρίνεια.

— Πρὸς τί, λέγουσι, καταδικάζετε τὰ ἀθῷα αὐτὰ πλάσματα εἰς τὴν μικρὰν ἐν ταῖς αἰθούσαις ἠθοποιΐαν σας; Καθιστᾶτε αὐτὰ συγχρόνως δυστυχῆ καὶ γελοῖα. Τάχιστα θὰ ὁμοιάσωσι πρὸς πλαγγόνας. Οὐδὲν κοινὸν ἔχει ἡ ἀγωγὴ πρὸς τὰς αὐτοματικὰς ἐκείνας κινήσεις, ἀφ' ὧν λείπει ἡ σκέψις, καὶ καθ' ὧν τὰ θύματα διαμαρτύρονται συχνάκις διὰ τῆς ἀντιστάσεως, πάντοτε δὲ διὰ τῆς σκαιότητος αὐτῶν!

Ἀληθῶς, προσλέγουσι, τί κωμικώτερον τῶν χαμηλῇ τῇ φωνῇ μεταξὺ μητέρων καὶ υἱῶν διαλόγων τούτων:

— Χαιρέτισε τὴν κυρίαν, παιδί μου.

— Δὲν θέλω.

— Ἔλα δά, δεῖξε πῶς εἶσαι εὐγενής.

— Δὲν θέλω νὰ εἶμαι εὐγενής.

— Χαιρέτισε!

— Ὄχι!

Ὁ διάλογος καθίσταται σφοδρότερος.

— Ἂν δὲν χαιρετίσῃς θὰ σὲ τιμωρήσω!

— Δὲν μὲ νοιάζει!

Τότε παρεμβαίνει ἡ ξένη...

— Ἀφῆτέ τον κυρία, σᾶς παρακαλῶ. Λέγω πῶς μὲ ἐχαιρέτισες, παιδί μου.

— Ὄχι! λέγει ἡ μήτηρ, πρέπει νὰ χαιρετίσῃ... εἰδεμή...

— Εἰδεμή... θὰ ξυλοκοπηθῇ!... ἀνακράζει ὁ πατὴρ ἐμφανιζόμενος ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ δράματος.

Τότε ἐπέρχεται ταραχή. Τὸ παιδίον κραυγάζει, ἡ μήτηρ στενάζει, ὁ ἔνοχος ἀπάγεται, ἡ κυρία δὲν εἰξεύρει ποῦ νὰ κρυφθῇ. Αὐτὰ εἶναι τὰ μαθήματα τῆς φιλοφροσύνης· ἀλλ' αὐτὰ ἀναγκάζουν τὸ δυστυχὲς παιδίον νὰ τὴν ἀποστραφῇ.

Εἰς ταῦτα ἀπαντῶ πρῶτον ὅτι τὰ παιδία δὲν δεικνύουσι συνήθως τοιαύτην ἀπείθειαν, πρὸ πάντων ἂν ἐγκαίρως ἐθισθῶσιν εἰς τὴν φιλοφροσύνην. Δεύτερον ἡ ἰδέα τῆς ἐπιβολῆς πράγματος τινὸς δυσαρεστοῦντος αὐτὰ δὲν μὲ παράττει διόλου, καθόσον ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶναι συνήθως ἄλλο τι εἰμὴ ἡ τέχνη τοῦ νὰ μάθωμεν νὰ πράττωμεν ὅ,τι μᾶς δυσαρεστεῖ ὡσεὶ μᾶς εὐηρέστει. Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι τὰ παιδία δεικνύουσι σκαιότητα τινά, ἀλλὰ τί θελκτικώτερον τῆς σκαιότητος ταύτης; Τὰ χαριτωμένα ἐκεῖνα παιδάκια τὰ ὁποῖα ἐκβάλλουν τὸν μικρόν των πίλον καὶ σᾶς προσφέρουν μὲ τόσην σοβαρότητα τὰς μικρὰς παρειάς των πρὸς φίλημα μὲ καταθέλγουν! Εἰς τοὺς θεωροῦντας μηχανικὰς τὰς πράξεις ταύτας ὑπενθυμίζω τὸ βαθὺ λόγιον τοῦ Πασχάλ: *Ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴν λατρείαν, ἡ πίστις θὰ ἐπακολουθήσῃ.*

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει σῶμα ὅπως καὶ ψυχήν, τὸ σῶμα δὲ τοῦτο δύναται ἐνίοτε νὰ διδάξῃ τὴν ψυχήν. Ἡ ἕξις εἶνε μεγάλη διδάσκαλος. Ὅταν χαιρετᾷ τὸ παιδίον, κατ' ἀρχὰς προσκλίνει μόνη ἡ κεφαλή· ὅταν τὸ στόμα του σᾶς εὔχηται καλὴν ἡμέραν, μόνον τὸ στόμα λαλεῖ, ἀλλ' ὅ,τι ὅσον αἱ πράξεις αὗται καὶ αἱ λέξεις ἐπαναλαμβάνονται, μεταβαίνουσι κατὰ μικρὸν ἀπὸ τῶν χειλέων εἰς τὴν καρδίαν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν νοῦν, αἱ κινήσεις τῶν χειρῶν μεταβάλλονται εἰς αἰσθήματα. Προσθέσατε ὅτι μόνον οἱ ἐκ μικρᾶς ἡλικίας εὐγενεῖς εἶνε ἀληθῶς εὐγενεῖς. Ἡ φιλοφροσύνη ὁμοιάζει πρὸς τὸ κλειδοκύμβαλον· ἂν δὲν διδαχθῇ τις αὐτὸ μικρός, οὐδέποτε θὰ ἐκμάθῃ νὰ μουσουργῇ.

Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ὑπάρχουσι καὶ εἴδη τινὰ φιλοφροσύνης ἄτινα μὲ δυσαρεστοῦσι· πρῶτον ἡ ἀλαζὼν φιλοφροσύνη τοῦ ὑψηλὴν κατέχοντος θέσιν, ὅστις δείκνυται φιλόφρων ἐξ ἐπιεικείας· ἡ ὑπερβολικὴ φιλοφροσύνη ἥτις ἐνοχλεῖ· ἡ φρασιολόγος ἥτις παρεργίζει. Ἀλλ' ὅταν παρουσιάζηται μετὰ τῶν φυσικῶν αὐτῆς συνοδῶν, τῆς ἀβρότητος ἐν τῇ συμπεριφορᾷ, τῆς εὐγενείας ἐν τοῖς λόγοις, ὅταν ὡς ἐν τῷ μνησθέντι νέῳ, συνενοῦται πρὸς ὑπέροχον χαρακτῆρα, τότε καθίσταται ἀληθῶς προσὸν ἠθικὸν ἅμα καὶ φυσικόν, καὶ ὑπενθυμίζει, καθ' ἃ μοὶ φαίνεται, τινὰ τῶν ἀβροτάτων ἔργων τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ναί, ἐνόμιζον ὅτι ἤκουον στίχους τινὰς τοῦ Εὐριπίδου, ἐνόμιζον ὅτι ἐθεώρουν ἄγαλμά τι τοῦ Πολυκλείτου βλέπων τὸν νεαρὸν καὶ ἡρωϊκὸν ἐκεῖνον τραυματίαν βαδίζοντα ἐν τῇ αἰθούσῃ διὰ τῶν δύο ἐκείνων βάκτρων μετὰ τοιαύτης ἐπιτηδειότητος, ἁπλότητος καὶ εὐχερείας, μεταβαίνοντα φυσικῶς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς τόνου εἰς τὸν ἕτερον, προσαρμόζοντα τὸ ὕφος αὐτοῦ πρὸς τὸ τοῦ συνδιαλεγομένου, πλήρη σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γέροντας, φιλοφροσύνης ἄνευ ἀνόστου χαριτολογίας πρὸς τὰς κυρίας, ἐπιφυλάξεως πρὸς τὰς νεάνιδας, εὐθυμίας πρὸς τοὺς ὁμήλικας αὐτῷ· ἐν ᾧ δὲ παρετήρουν ταῦτα διὰ τοῦ βλέμματος, ἔκυψα πρὸς τὸν γείτονά μου καὶ τῷ εἶπον.

— Ὑπ' αὐτὰ ὅλα ὑπολανθάνει ἡ μήτηρ. Ἡ εὐγένεια ὡς πρώτην βάσιν ἔχει τὸν πρὸς τὰς γυναῖκας σεβασμόν, ὁ σεβασμὸς δὲ οὗτος οὐδαμοῦ διδάσκεται τόσον καλὰ ὅσον ἐπὶ τῶν μητρικῶν γονάτων! Ὁ νέος οὗτος ἀνετράφη ὑπὸ τῆς μητρός του!

— Ἔχετε δίκαιον, μοὶ εἶπεν ὁ γείτων μου· ἡ μήτηρ του τῷ ἐνέπνευσε τὴν εὐγένειαν ταύτην, αὕτη τῷ τὴν ἐκληροδότησε, ἀλλὰ δὲν τῷ ἐδίδαξιν αὐτήν. Τὴν ἔχει ἐκ φύσεως. Ἡμέραν τινά, ὅτε ἦτο πέντε ἐτῶν παιδάριον, συναντᾷ πτωχόν τινα πολὺ γέροντα καὶ πολὺ ἀνάπηρον. Ἡ μήτηρ δίδει ἓν πεντάλεπτον εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ῥίπτει αὐτὸ πρὸς τὸν γέροντα, ἀλλὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ ἐνεχείριζεν ἐξέβαλε πρῶτον τὸ πιλίδιόν του καὶ τὸν ἐχαιρέτισε. Δὲν σᾶς φαίνεται ὡραῖον; Ὁποῖον βαθὺ δίδαγμα! Τὸ παιδίον τοῦτο ὅπερ ἀποκαλύπτεται πρὸ τῆς πτωχίας, καὶ προσθέτει τὴν ἐλεημοσύνην τῆς καρδίας εἰς τὴν ἐλεημοσύνην τῆς χειρός, μᾶς δεικνύει τὴν εὐγένειαν ὑπὸ νέαν ὄψιν! Τὸ χάριεν ἐκεῖνο παιδίον μᾶς λέγει ἐν ἀγνοίᾳ του, ὅτι πρέπει νὰ τιμῶμεν εἰς ἕκαστον ἀνθρώπινον ὂν πλάσμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδελφὸν ἐν ὀδύνῃ. Χάρις εἰς αὐτὸ ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ συμπληρώσωμεν τὴν φρᾶσιν τοῦ Βωβενάργκ λέγοντες: «Ἡ εὐγένεια ὁμοιάζει πρὸς τὰς μεγάλας ἰδέας, διότι ἀπορρέει ὡς αὐταὶ ἐκ τῆς καρδίας.

(Ern. Legouvé)

ΠΑΥΛΟΣ ΔΕΡΟΥΛΕΔ

Ἀπό τινος διατρίβει ἐν Ἀθήναις ὁ περιφανὴς γάλλος ποιητὴς καὶ πρόεδρος τοῦ ἐν Γαλλίᾳ «Συνδέσμου τῶν Φιλοπατρίδων» Παῦλος Δερουλέδ, ὅστις ἐπικείμενον νομίσας τὸν πόλεμον, ἦλθεν ὅπως ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἑτοίμους ἔχων καὶ δεκακισχιλίους ἐμπειροπολέμους ἄνδρας. Ὁ κ. Δερουλέδ, ἀφ' οὗ γενναίως ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς Πατρίδος αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης παρασημοφορηθεὶς ἐπ' ἀνδρείᾳ, ἔγραψε φλογερὰ ποιήματα ὑπὸ τὴν προσωνυμίαν *Ἄσματα τοῦ στρατιώτου*, *Νέα Ἄσματα τοῦ στρατιώτου*, *Ἐμβατήρια καὶ σαλπίσματα*, τὰ ὁποῖα διὰ τὸ γενναῖον τῆς ἐμπνεύσεως καὶ τὸ εἰλικρινὲς τοῦ αἰσθήματος οὐ μόνον ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημείας ἐβραβεύθησαν, ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἔτυχον παρὰ τοῦ κοινοῦ ἑκατοντάδας ἀριθμοῦντα ἐκδόσεων.

Τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ἀνδρὸς μαρτυρεῖ καὶ τόδε. Μετὰ τὸν πόλεμον οὗ μετέσχε ὡς ἐθελοντὴς ὁ Δερουλὲδ προυτίθετο νὰ παραιτηθῇ τὸν βαθμὸν αὐτοῦ ὡς ἀξιωματικοῦ· εἶχεν ἤδη δημοσιεύσῃ τὰ *Ἄσματα τοῦ στρατιώτου* καὶ ἔμελλε νὰ ἀφοσιωθῇ ὅλος εἰς τὴν ποίησιν, εὔπορος ὢν καὶ δυνάμενος νὰ διαθέσῃ κατὰ βούλησιν τὰ καθ' ἑαυτόν· ἀλλ' ὁ συναγωνιστὴς αὐτοῦ ταγματάρχης Λὰν τῷ εἶπε:

— Ἐξεδώκατε ὡραῖον ἔργον, τὸ ὁποῖον θὰ ὠφελήσῃ πολὺ τὴν Πατρίδα. Θέλετε νὰ πράξετε κἄτι τι καλλίτερον ἀκόμη; Μείνετε μαζί μας, εἰς τὸν στρατόν αὐτόν, ὃν ἀγαπᾶτε πολὺ καὶ ὅστις σᾶς ἀγαπᾷ ἤδη. Κατετάχθητε μόνον δι' ὅσον χρόνον διαρκέσῃ ὁ πόλεμος. Ἀλλὰ — τὸ λέγετε δὲ καὶ σεῖς ὁ ἴδιος, — ἡ εἰρήνη αὕτη εἶνε ἁπλῆ ἀνακωχή, ὁ πόλεμος δὲν ἐτελείωσε, οὐδὲ ὁ καιρὸς τῆς ὑπηρεσίας σας ἔληξε. Ὁ στρατὸς ἔχει ἀνάγκην ἐκείνων, οἵτινες ἀφ' οὗ ἔδωκαν τὸ καλὸν παράδειγμα ἐν καιρῷ πολέμου, εἶνε ἱκανοὶ νὰ δώσωσιν αὐτὸ καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης. Εἰξεύρω ὅτι σᾶς ζητῶ μεγάλην θυσίαν, ἀλλὰ θὰ τὴν κάμετε.

Καὶ οὕτως ὁ Δερουλὲδ ἔμεινεν ἐν τῷ στρατῷ ἐπὶ ἓξ ὅλα ἔτη, ὅτε παρῃτήθη κατ' ἀνάγκην διότι πεσὼν ἐκ τοῦ ἀφηνιάσαντος ἵππου αὐτοῦ ἔθραυσε τὸν ἀριστερὸν πόδα. Ἔκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὰ γράμματα, ἐποίησε τὸν *Ἔτμαν* καὶ τὴν *Μωαβίτιδα* καὶ ἄλλο παρεσκεύαζε δρᾶμα, ὅτε διωρίσθη μέλος τῆς παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῆς Γαλλίας συστάσης ἐπιτροπείας πρὸς στρατιωτικὴν παιδαγώγησιν τῶν μαθητῶν. Ὁ ποιητὴς παραιτήσας καὶ αὖθις τὴν ποίησιν, εἰργάσθη ὁλοψύχως πρὸς ὀργάνωσιν ἀληθοῦς πατριωτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀγωγῆς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ. Ἀλλὰ διχογνωμήσας πρὸς τὸν Ἰούλιον Φερρῆ παρῃτήθη τῆς ἐπιτροπείας· τότε δὲ μέλη τινὰ αὐτῆς τῷ εἶπον:

— Ἂν παρῃτήθητε διότι θέλετε νὰ ἐπαναλάβητε τὰς φιλολογικάς σας ἐργασίας, δὲν ἀντιλέγομεν· ἀλλ' ἂν παρῃτήθητε, ὅπως νομίζομεν, διότι δὲν ἔγιναν δεκταὶ αἱ ἰδέαι σας καὶ δὲν ἐφηρμόσθησαν, τότε ἱδρύσατε μεθ' ἡμῶν Ἑταιρίαν τινὰ πρὸς διάδοσιν πατριωτικοῦ φρονήματος καὶ ἡμεῖς δεχόμεθα καὶ ἐφαρμόζομεν τὰς ἰδέας σας. Σεῖς εἶσθε ὁ ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἁρμόδιος νὰ γίνητε ὁ πρωτουργὸς τῆς ἀναμορφώσεως ταύτης. Βαδίσατε καὶ θὰ σᾶς ἀκολουθήσωμεν.

Ὁ Δερουλὲδ ἵδρυσε τότε, συνεπικουρούντων ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς Γαλλίας, ὡς τοῦ ἱστορικοῦ Ἐρρίκου Μαρτέν, τὸν «Σύνδεσμον τῶν φιλοπατρίδων», ἔκτοτε δὲ ἐργάζεται ἀνενδότως πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος παρὰ τῷ ἔθνει αὐτοῦ.

«Δὲν μεριμνᾷ οὐδόλως περὶ ἑαυτοῦ, γράφει ὁ Κλαρετῆ. Καταναλίσκει τὸν χρόνον, τὰς δυνάμεις, τὸ χρῆμα αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου, ἡμεῖς δὲ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν ἀπαιτοῦμεν — ἐπιμόνως ἀλλὰ ματαίως — νὰ φανῇ πλεῖόν τι φίλαυτος· τῷ λέγομεν, ὡς καὶ οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ ἑξαπαντος λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι πρέπει νὰ συμπληρώσῃ τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ ἔργον, καὶ ὅτι οἱ ὡραῖοι στίχοι ὑπηρετοῦσιν ὁμοίως καὶ ἀνυψοῦσι τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ δὲν μᾶς ἀκούει.»

Τοιοῦτος διὰ βραχέων ὁ γενναῖος ἀνήρ, ὅστις

ἦλθε νὰ προσενέγκῃ τὸν βραχίονα αὐτοῦ τῇ δυστυχεῖ ἡμῶν Πατρίδι ἐν τοῖς χαλεπωτάτοις τούτοις καιροῖς.

Κ*

ΚΑΛΟ ΚΟΝΑΚΙ

(Ἐκ τῶν τοῦ Παύλου Δερουλέδ.)

—Ἄ φτωχομάννα, τί χαλᾷς 'ςτὸ τζάκι τόσα ξύλα!
Ζεστὸ 'ναι τὸ καλύβι σου καὶ δίχως τὴ φωτιά!...
Ἐστέγνωσα· τοῦ κρύου πιὰ δὲ 'νοιώθ' ἀνατριχίλα,
Κρύβε τὰ ξύλα σου... δίψοῦν φωτιὰ τὰ γερατειὰ

Καὶ τρέμεις σύ, γερόντισσα... Μὰ ἡ καλὴ γρηοῦλα
Μοῦ κάνει τὸν κουρὸ καὶ νά, τὴ χόβολη σκαλίζει...
Πετᾷ μιὰν ἀγκαλιὰ κλαδιὰ 'ςτὸ τζάκι καὶ γιομίζει
Καπνὸ καὶ λάμψι μονομιᾶς ἡ φτωχοκαλυβοῦλα....

— «Ζεστάσου, παληκάρι μου, καὶ τουρτουροχωνίζει!..»

— Ἄ φτωχομάννα! δὲν πεινῶ!.. ταύγά σου, φτωχομάννα,
Τὸ σῶμα ρετσινάτο σου γιὰ σένα νὰ φυλᾷς...
Ἐγὼ ξεροτραγάνισα 'ςτὸ δρόμο κουραμάνα...
Ταύγά, τὸ ρετσινάτο σου γιὰ μένα μὴ χαλᾷς!..

Μὰ τί τραπεζομάνδηλα μοῦ στρώνεις, χριστιανή μου!
Ἂς λείπουν, σταυροπῆδι 'γὼ τὴ τρώω τὸ ψωμί!..
Τραπέζι 'χω τὸ γόνατο, μαχαίρι τὸ σπαθί μου,
Καὶ μὲ τὴ βοῦκ' ἀμέσωτη, περιοῦμαι 'ς τὴ γραμμή!

«— Ὤ, φάε, παληκάρι μου καὶ πιὲ καὶ τὸ κρασί μου!»

Μὰ τὰ σεντόνια τί τὰ θές;... Γιὰ μένανε παλάτι
Θὰ νάν' ὁ ἀχερῶνάς σου, ποῦ ς' ἄχερο παχύ,
Παίρνει τὸ μέτρο του κάνεις καὶ στρώνει τὸ κρεβάτι...
Ἐκεῖ, κυρά, 'σὰ βασιλιᾶς, κοιμοῦμ' ὡς τὸ ταχύ!...

Μὰ κείνη πάλι τὸ γουδί, γουδὶ τὸ γουδοχέρι!
Σεντόνια στρώνει κάτασπρα, ποῦ μοσχομαρτυροῦν
Σπιτίσια πλύσι, ἀλουσιὰ καὶ δάφνη καὶ νυχτέρι
Καὶ 'ςτὸ σεντούκι στιβαχτὰ τὸν ξένο καρτεροῦν!...

» —Παιδί μου, πέσε, κάμ' ἐδῶ κονάκι καὶ λημέρι!...»

Γλυκοχαράζει καὶ βαρεῖ ἀργὰ γλυκὰ ἡ δίανα...
Ξυπνῶ, πετιοῦμαι 'ςτὸ λεπτὸ νὰ τρέξω 'ςτὴ γραμμή!
Ἐμπρός! σ' ἀφίνω! ἔχε γειά!... μ' ἀλήθεια, φτωχομάννα,
Ἐὰν πιὸ βαρὺ τὸ σάκκο μου ἀνοιώθω 'ςτὸ κορμί!..

Γιατί, καλὴ γερόντισσα, 'σὰ μάννα μου, σὺ ξένη,
Τόσο πολὺ μ' ἐχάϊδεψες; γιὰ πές μου, σὲ 'ρωτῶ...
Κ' ἐκείνη μισογελαστή, μισοκλαμμένη κραίνει...

»— Ἔχω κ' ἐγὼ τ' ἀγόρι μου, παιδί μου, 'ςτὸ στρατό!»

(Μετάφρασις Κλεάνθους Ν. Τριανταφύλλου.)

Τὸ γῆρας ἔχει δύο βακτηρίας, τὴν μνήμην καὶ τὴν πεῖραν, ἐφ' ὧν στηριζόμενος προχωρεῖ ἀσφαλέστερον καὶ πολλάκις ταχύτερον τῆς σφριγώσης νεότητος.

(G. V. Oertzen)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατά τινα ἀνακοίνωσιν γενομένην ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, βροχὴ φύλλων ἔπεσε κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐν Gommentry εἰς ἔκτασιν πολλῶν χιλιομέτρων. Ὁ καιρὸς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦτο ἐξαίρετος· ὀλίγα νέφη εἰς μέγα ὕψος ἐκινοῦντο ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, κατ' ἀντίθετον δὲ διεύθυνσιν ἔπνεε εἰς τὰ κατώτατα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας μαλακὴ αὔρα. Ὑψηλὰ ὅσον ἐξικνεῖτο ἡ ὅρασις ἐφαίνοντο φύλλα ξηρά, ἄτινα κατέπιπτον βραδέως εἰς τὴν γῆν. Εἰκάζεται ὅτι ἡ παράδοξος ἐκείνη βροχὴ προήρχετο ἐκ τυφῶνος, στροφοδινήσαντος εἰς μέγα ὕψος φύλλα συναρπασθέντα ἐκ τοῦ ἐδάφους.

Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουιτῶν ἐδημοσίευσε περίεργον ἀπογραφικὴν σημείωσιν, καθ' ἣν τὸ διαβόητον ἐκεῖνο τάγμα, ἱδρυθὲν πρὸ 350 ἐτῶν, ἐχορήγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν 248 ἁγίους, 1500 μάρτυρας, 13 Πάπας, 60 Καρδιναλίους, 4000 ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους καὶ 6000 συγγραφεῖς. Νῦν ὑπάρχουσιν ἐκ τῶν Ἰησουιτῶν 2500 ἱεραπόστολοι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὸ Ἰησουιτῶν ἐκδοθέντων βιβλίων εἶναι μέγας τὰ δὲ ἀντίτυπα αὐτῶν ὑπολογίζεται κατὰ ἑκατομμύρια.

Ὁ ἔκτακτος ἐπιθεωρητὴς τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς ἐπαρχίας Χ. εἰσῆλθε εἰς ἓν τούτων ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ὁ δημοδιδάσκαλος, κατὰ παράβασιν πάντων τῶν κανονισμῶν καὶ τῶν ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων, ἔδαιρεν ἀνηλεῶς ἕνα μαθητήν. Μὴ παρηχθεὶς ποσῶς ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ ξένου ὁ δημοδιδάσκαλος ἐξηκολούθησε τὸν δαρμὸν καὶ ὅτε ἐτελείωσε τὸ ἔργον ἀπέπεμψε τὸν μαθητήν, εἰπών· «Πήγαινε τώρα νὰ εἰπῇς τῆς μάννας σου, πῶς καλοπέρασες!»

Ὁ ἐπιθεωρητὴς ἐσκανδαλίσθη μεγάλως ἐκ τῆς πράξεως ταύτης καὶ ἰδίως ἐκ τῆς τελευταίας ἀνοικείου καὶ ἀντιπαιδαγωγικῆς παραγγελίας. Ἐπετίμησε πικρῶς τὸν δημοδιδάσκαλον, ὅστις ἀπαθῶς ἤκουε, καὶ κατέληξε λέγων·

«Πῶς θὰ ἀπολογηθῆτε ἂν οἱ γονεῖς τοῦ μαθητοῦ ὑποβάλωσι παράπονα; Ἂν ἔλθῃ ἡ μητέρα του πρὸς ἐμέ....

— Κρημνίστε την ἀπὸ τὴν σκάλα, κύριε ἐπιθεωρητά.

— Τί εἶναι αὐτά! Ἂν ὁ πατήρ του ἀναφέρῃ τὴν πρᾶξιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον...

— Ἔννοια σας καὶ ὁ πατὴρ δὲν ἔχει κἀνὲν παράπονον. Νὰ ἦσθε βέβαιος δι' αὐτό, διότι ἐγὼ εἶμαι ὁ πατήρ!»

— Καλέ, δὲν μου λέγετε πῶς γίνεται τὰ μαλλιά σας νὰ ἦναι ἄσπρα καὶ τὰ μουστάκια σας κατάμαυρα; Μήπως τυχὸν τὰ βάφετε;

— Ὄχι, ἀλλὰ τὰ μαλλιά μου εἶναι εἴκοσι χρόνια μεγαλείτερα ἀπὸ τὰ μουστάκια.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν Καταστημάτων ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑΟΥ 1886.—436